Täysistunto

Tiistai 3.5.2022 klo 14.00—17.29

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.29.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (14.00—15.59) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.59—17.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Turusta oleva ekonomi, talousasiantuntija Ville Valkonen, joka varamiehenä Varsinais-Suomen vaalipiiristä on tullut Ilkka Kanervan sijaan, on perjantaina 29.4.2022 esittänyt puhemiehelle edustajan valtakirjansa ja ryhtynyt hoitamaan edustajantointaan.

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

2.2. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Honkonen) VN 3/2022 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2021 (K 6/2022 vp).

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 20/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan varajäseneksi edustaja Jari Lepän.

4. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 21/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Hannu Hoskosen.

5. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 22/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Jari Lepän.

6. Lakivaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 23/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Pasi Kivisaaren.

7. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 24/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäseniksi edustaja Juha Pylvään ja edustaja Ville Valkosen.

8. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 25/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan varajäseniksi edustaja Pauli Kiurun ja edustaja Arto Satosen.

9. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 26/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan jäseneksi edustaja Ville Valkosen.

10. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali
Vaali VAA 27/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi edustaja Hilkka Kempin ja varajäseneksi edustaja Mikko Kinnusen.

11. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 28/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Ville Kauniston.

12. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen täydennysvaali

Vaali VAA 29/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen varavaltuutetuksi edustaja Tuomas Kettusen.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun, ministeri Henriksson, varsågod.

Keskustelu

14.04 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne on viime kuukausina muuttunut erittäin nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Siksi meidän on nyt varauduttava ja toimittava. Erityisesti hybridivaikuttamisen riski on kasvanut. Suomen pitää varautua sen eri muotoihin laajasti ja kattavasti. Siksi käynnistettiin maaliskuun puolivälissä niin sanottu valmiuslain pikakaistavalmistelu, eli tämä esitys on valmisteltu poikkeuksellisen no-

peasti. Hankkeen keskiössä on varmistaa, että valmiuslain poikkeusolojen määritelmä on riittävän kattava nykyaikaisiin uhkakuviin.

Keskeistä on, että hallituksen esityksessä valmiuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi poikkeusoloperuste, joka kattaisi laajasti erilaisia hybridiuhkia. Poikkeusoloja valmiuslain mukaan olisi jatkossa myös ”muu julkisen vallan päätöksentekokykyyn, yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin toimivuuteen, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, joka erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia”. Tämä on merkittävä ja tärkeä lisäys.

Värderade talman! Helt centralt är alltså att det i propositionen föreslås en ny definition av undantagsförhållanden som är avsedd särskilt för situationer med allvarliga hybridhot.

Lisäksi säädettäisiin niistä toimivaltuuksista, jotka olisi mahdollista aktivoida uuden poikkeusoloperusteen mukaisessa tilanteessa. Noin kaksi kolmasosaa lain nykyisistä toimivaltuuksista kytkettäisiin uuteen poikkeusoloperusteeseen. Valmiuslakiin ehdotetaan samalla lisättäväksi uusia toimivaltuuksia, jotka olisivat käytettävissä uuden poikkeusoloperusteen mukaisessa tilanteessa. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, ministeri Henriksson. — Nyt on täällä salissa turhan paljon mutinaa ja jupinaa. Keskitytään kuuntelemaan ministeriä. — Olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! Ehdotetaan, että lisättäisiin kokonaan uusi luku rajaturvallisuuden sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä niin sanotuissa hybridipoikkeusoloissa. Lakiin lisättäisiin myös uusi pykälä, jonka tarkoituksena on turvata väestölle välttämättömien elintarvikkeiden ym. saaminen tilanteessa, jossa esimerkiksi pankki- ja luottokortit eivät häiriön takia toimi. Myös laajamittainen niin sanottu välineellistetty maahantulo voisi yksinään tai yhdessä muiden vaikuttamistoimenpiteiden kanssa muodostaa ehdotetun uuden poikkeusolon. Esitys sisältää tiettyjä tilanteen hallintaan liittyviä toimivaltuuksia poikkeuksellisen laajamittaisen maahantulon tilanteessa, esimerkiksi uudet säännökset liikkumisen ja oleskelun rajoittamisesta ja kuljetusten järjestämisestä.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on esitetty harhaanjohtavia väitteitä, että turvapaikanhakijoille oltaisiin tämän esityksen perusteella antamassa suomalaisten asuntoja ja autoja. Tässä yhteydessä haluan todeta, että esityksellä ei olla antamassa autoja tai asuntoja mahdollisille turvapaikanhakijoille. [Ben Zyskowicz: Ei omistukseensa!] Voi ilmetä tilanteita, joissa pakolaisia tulee Suomeen siinä määrin, että tarvitaan tilapäisesti kuljetus- ja majoituspaikkakapasiteettia. Ensisijaisesti kapasiteetti [Välihuutoja oikealta] tulee poikkeusoloissakin hankkia markkinoilta sopimuksin. Vain äärimmäisessä ja poikkeuksellisessa tilanteessa Migrillä olisi tilapäinen käyttöoikeus esimerkiksi tietynlaisten muiden kuin asuintilojen käyttöön vastaanoton järjestämistä varten, ja siitä maksettaisiin valtion varoista täysi korvaus. Nämä kyseiset säännökset on otettu mukaan sisäministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön esityksestä.

Arvoisa puhemies! Sääntely, jolla olisi mahdollista jo valtakunnan rajalla ehkäistä ja rajoittaa välineellistettyä maahantuloa sen lisäksi, mitä nykylainsäädäntö jo mahdollistaa, valmistellaan erikseen hyvin pikaisella aikataululla yhteistyössä SM:n ja OM:n kesken.

[Ben Zyskowicz: Jos!] Tämän erikseen valmisteltavan osion on tarkoitus pitää sisällään sekä rajavartiolain tarkistaminen että lisätoimivaltuuksia valmiuslakiin. Jatkovalmistelussa olevat maahantuloa koskevat säännökset on tarkoitus antaa täydentävänä hallituksen esityksenä mahdollisimman pian. [Perussuomalaisten ryhmästä: Parin viikon päästä!]

Välineellistetyn laajamittaisen maahantulon torjuntaan sekä kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämiseen tähtäävään sääntelyyn liittyy EU-oikeuden ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten kannalta vaikeasti ratkaistavia ja monimutkaisia oikeudellisia kysymyksiä. Tällaista sääntelyä, joka koskee myös EU:n ulkorajaa, ei ole viisasta antaa varmistamatta ehdotuksen oikeudellista hyväksyttävyyttä ensin Euroopan komissiolta. [Ben Zyskowicz: Toimivatko muut maat samoin?]

Nyt on keskeistä huomioida, että Suomen pitää varautua hybridivaikuttamisen eri muotoihin laajasti ja kattavasti. Annetulla esityksellä varaudutaan myös esimerkiksi kybervaikuttamiseen, vakaviin kriittisen infrastruktuurin häiriöihin sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumiseen hybridivaikuttamisen johdosta. Nostamalla hybridiuhat nyt valmiuslakiin ja mahdollistamalla niistä aiheutuvien haittojen tehokkaan minimoimisen parannamme suomalaisen yhteiskunnan kykyä kestää meihin kohdistuvaa ulkoista painetta. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Jaa, täällä onkin halukkuutta debatointiin. Jos näin, niin nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta. — Edustaja Heinonen.

14.10 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tämä esitys pitää sisällään kyllä ihan hyviäkin toimenpiteitä, mutta, arvoisa ministeri, se oleellisin tästä puuttuu, eli se, että voitaisiin sulkea raja välineellisen maahanmuuton tilanteissa. Se on jäänyt teiltä nyt tekemättä, ja kysymys kuuluu: miksi sitä ei ole tehty sen jälkeen, kun hyvin on ollut tiedossa tämä uhka, joka on toteutunut muutamissa EU-maissa jo meitä ennen?

Te kuitenkin haluatte välineellistetynkin maahantulon myötä Suomeen tuleville oikeuden saada asunnon, rakennuksia ja myös suomalaisille tässä laissa, uudessa 122 b §:ssä, velvollisuuden luovuttaa näitä. Eli eikö nyt olisi järkevämpää viheltää se peli poikki rajalla, silloin kun kyse on välineellistetystä maahanmuutosta, eli todeta, että me emme nyt toistaiseksi ota vastaan turvapaikkahakemuksia, [Puhemies koputtaa] kun tässä tätä käytetään hybridivaikuttamisen keinona?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko.

14.11 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tämä hallituksen esitys ei vastaa siihen juurisyyhyn, mitä ollaan yritetty torjua, elikkä hybridivaikutukseen ja sen pysäyttämiseen ja lopettamiseen. Perussuomalaiset ovat vaatineet tässä jo viime kaudesta asti, että hallitus tuo sellaisen esityksen, jolla raja voidaan sulkea selkeästi, ilman mitään selityksiä siitä, miten juridiikka siinä asiaan suhtautuu, ja tällaista esitystä ei tässä ole. Tämän vuoksi perussuomalaisten on vaikea hyväksyä hallituksen toimia. Kysynkin nytten tässä saman kysymyksen, minkä viime viikolla teimme kyselytunnilla ja monesti olemme tehneet: milloin te tuotte sellaisen esityksen, jossa se raja voidaan sulkea,

jos tällaista välineellistämistä käytetään Suomen rajalla? Kertokaa meille, kuinka nopeasti sellainen esitys tulee vai tuleeko sitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

14.12 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! On hyvä, että hybridiuhat nyt tuodaan valmiuslakiin, ja siitä annan hallitukselle kiitoksen, mutta en ymmärrä, miksi on niin vaikea tuoda sellainen esitys, jolla korjattaisiin ne kaikkein vakavimmat uhat, joista täälläkin on moneen kertaan keskusteltu, joista on tehty välikysymys, eli tämä esitys ei tuo kuitenkaan niitä tarvittavia mahdollisuuksia reagoida rajalla laajamittaiseen maahantuloon. Hallituksen esityksessä todetaan, että tämä kokonaisuus on eriytetty omaan valmisteluun ja asiaa selvitetään ja että tarvittaessa esitys tuodaan täydentävänä eduskuntaan ennen kesän istuntotaukoa. Tähän jää vielä monta kysymystä, ”tarvittaessa tuodaan”: tuodaanko esitys, [Antti Lindtman: Kyllä se tuodaan!] ja mikä on se aikataulu, jolla tämän esityksen tuotte? [Antti Lindtman: Tämä hallitus tuo! — Jukka Gustafsson: Tuodaan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskinen.

14.13 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri totesi, että käytettiin pikakaistaa. Menohan oli vähän kuin vappuna Espalla, että seurantaryhmä ei ehtinyt oikein kunnolla paneutua tähän A-esitykseen, mutta on luvattu, että me ehdimme käydä sen B-vaiheen, elikkä juuri sen, jonka ministerikin lupasi, että otetaan tämä rajan sulku -osa mukaan valmiuslakiin ja rajavartio-, rajaturvallisuuslakiin, ja se on välttämätöntä.

Tässä ehkä vähän liikaa sisäministeriönkin valmistelu on keskittynyt ajattelemaan tätä turvapaikanhakukysymystä, kun toisaalta maan suvereniteetin ytimessä on sen rajojen valvonta ja niistä päättäminen. Tässä pitäisi katsoa erilaisia oikeusperiaatteita tasapainoisesti vastakkain ja myös näitä force majeure -tilanteita, välttämättömiä tilanteita, jolloin raja pitää pystyä sulkemaan. Tähän valmisteluun tarvitaan nyt ripeästi riittävät resurssit, että ne saadaan ennen juhannusta yhdistettyä tähän esitykseen, [Puhemies koputtaa] niin että ne ehtii eduskunta käsitellä hyvissä ajoin ennen kesää. — Kiitos. [Timo Heinonen: Kuka tätä nyt vastustaa? Vihreät?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Könttä.

14.15 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hybridivaikuttaminen on aito uhka, johon myös meillä Suomessa on varauduttava. Yksi keino siinä on maahanmuuton välineellistäminen, josta tänäänkin on täällä puhuttava. On ääretömän tärkeää, että tilkitsemme kaikki ne keinot, joilla Suomea ja suomalaisia voidaan uhata. Kun kuuntelin tuon ministerin puheenvuoron tarkasti, niin hän kyllä sanoi, että hän tuo pikavauhtia tähän jatkoesityksen, jossa puututaan myös tähän maahanmuuton välineellistämiseen. [Välihuutoja — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ministeri, voisitteko vastata vielä tälle eduskunnalle ja oppositiolle, kun he kuuntelevat nyt oikein tarkoin: huolehtiihan valtiovalta siitä, että tarvittaessa me suojelemme Suomea ja suomalaisia kaikkia ulkoisia uhkia kohtaan kaikin keinoin? [Välihuutoja oikealta]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

14.15 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä kansalaiset että puolueet odottivat tähän esitykseen niitä pykäliä, joilla keskeytetään turvapaikkahakemusten vastaanottaminen silloin, kun kysymys on tämmöisestä välineellistämistilanteesta. Ei tullut, tuli sen sijaan mahdollisuus ottaa sekä ajoneuvoja että rakennuksia haltuun ja liittää siihen vielä liikkumisrajoitukset.

Oppositio teki tässä viime vuoden puolella, marraskuussa, välikysymyksen tästä asiasta. Tuolloin te vastasitte, että ei ole mitään hätää, tätä valmistellaan — siitä on siis viisi kuukautta — ja te kerroitte tuolloin, että jo nyt voidaan keskittää nämä hakemukset yhteen paikkaan. Voitteko te nyt kertoa, mitä te olette kysymässä EU-komissiosta, kun te olette kysymässä sieltä tätä keskittämisen mahdollisuutta, johon te itse jo vastasitte viime marraskuussa täällä? Eli kyllä tämä nyt, oikeusministeri, haiskahtaa hivenen poliittiselta, ei niinkään [Puhemies koputtaa] juridiselta ongelmalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

14.17 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhun samasta kuin muutkin. Ministeri, lupasitte täydentävän esityksen. Edustaja Könttä, oppositio ei osaa pelkästään kuunnella, vaan se osaa myös lukea. Hallituksen esityksen sivulla 6 sanotaan ”jos valmiuslakiin pidetään aiheellisena” ja niin edelleen, siis ”jos”. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä pidetään! — Oikealta: Miksi siellä on ”jos”?] Kysyn, ministeri Henriksson — ei riitä ryhmäpuheenjohtaja Lindtmanin vakuutus: Onko hallitus tuomassa tällaisen esityksen eduskunnalle? Jos on, miksi täällä lukee ”jos pidetään aiheellisena”?

Toinen seikka: Olen nähnyt oikeustieteen tohtori Timosen näkemyksen tv-uutisista, teidän tiedotustilaisuudestanne, ja te olette varatuomari, minä olen pelkkä oikeustieteen kandidaatti, mutta silti kyseenalaistan sen, että tällainen säädös, mistä nyt puhumme, olisi Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten vastainen. Ensinnäkin, onko tällaisessa tilanteessa todellakin kyse turvapaikanhausta, vai onko kyseessä eräänlainen valeoikeustoimi? Toiseksi, tällainen perusoikeusvertailu, [Puhemies koputtaa] Suomessa olevien suomalaisten oikeudet versus [Puhemies: Ja nyt!] turvapaikanhakijoiden oikeudet. Kolmas kysymys, herra puhemies: onko jokin muukin maa kysynyt komissiolta, saako tällaisen pykälän [Puhemies: Nyt aika ylitetty reilusti!] säätää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

14.18 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä Suomen ja suomalaisten turvallisuus tulee aina ensin. Sen vuoksi on hyvä, että nyt tässä lisätalousarviossa ja hallituksen päätöksissä on jo tehty mittavia panostuksia Rajavartiolaitokselle valvontakyvyn parantamiseen, laajamittaisen maahantulon hallintaan, voimankäyttöön ja suojaan, tilannekuvaan, johtamiseen, liikkuvuuteen, toimintavarmuuteen, kyberturvallisuuteen ja niin edelleen — nämä ovat juuri niitä merkittäviä panostuksia, joita pitää tehdä Suomen ja suomalaisten turvallisuuden parantamiseksi.

Myös minä kannustan siihen nopeaan täydentävän esityksen tuomiseen tänne saliin. Sitä tarvitaan, ja on hyvä, että ministeri sen kertoi ja edustaja Lindtman sen täällä vakuutti myöskin, [Timo Heinonen: Vihreät eivät ole hyväksyneet!] että tänne on tulossa täydentä-

vä esitys liittyen tähän hybridivaikuttamiseen liittyvään lainsäädäntöön. Sitä tarvitaan. Suomi ja suomalaisten turvallisuus tulevat aina ensin. [Ben Zyskowicz: Hyvä, kaikki tuntuvat olevan samaa mieltä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

14.19 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin selvää, että Suomi kaikissa tilanteissa pitää huolen siitä, että me emme hyväksy minkäännäköistä hybridivaikuttamista tilanteessa, jossa turvapaikanhakijoita välineellistetään, tai muussakaan tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Onko tästä epäselvää, että tämä toinen esitys on tulossa? Ei ole, se tulee. [Oikealta: Koska?] Tavoistani poiketen viime kyselytunnilla en ollut, mutta luin pöytäkirjan, jossa edustaja Rantanen kysyi: ”Onhan hallitus tarvittaessa valmis sulkemaan Suomen rajan, jos yli tulemista pyritään käyttämään vihamielisessä tarkoituksessa?” Tämä oli kysymys, ja valtiovarainministeri Saarikko, joka oli ilmeisesti silloin pääministerin sijainen, vastasi: ”Arvoisa puhemies! Kyllä on.” Tämä on selkeä hallituksen linja, [Timo Heinonen: Hyvä!] selkeä hallituksen ilmoitus, jonka hallituksen pääministerin sijainen tässä salissa ilmoitti. Eikö niin, että tämä on koko hallituksen linja, arvoisa oikeusministeri? [Ben Zyskowicz: Eli esitys on tulossa. Miksi täällä lukee ”jos”? Kuka tämmöisen on kirjoittanut?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

14.20 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtä asiaa en ymmärrä: Kun kysyn korkea-arvoisilta Rajalla työskenteleviltä henkilöiltä, onko heillä kaikki työkalut, jos esimerkiksi Venäjä masinoi siirtolaisvyöryn rajalle, he vastaavat: ei ole. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: No ei pidä paikkaansa! — Keneltä olet kysynyt? — Eduskunnasta: Olisit kysynyt Lindtmanilta!] Täällä ministerit kertovat viikosta toiseen: kyllä on. Kumpaa uskon? Tässä asiassa uskon Rajaa. [Jukka Gustafsson: Me uskomme Lindtmaniin kyllä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiuru, Pauli.

14.21 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime syksynä Valko-Venäjä osoitti melkoista häikäilemättömyyttä: käytti hybridivaikuttamiskeinona pakolaisia, suorastaan pakotti ja ohjasi heitä Puolan rajalle. Puola reagoi voimakkaasti, juuri sillä tavalla kuin itsenäisen valtion pitääkin reagoida silloin, kun oman valtion rajaa puolustetaan, eli Puola esti tämän pakolaisvyöryn oman rajansa yli. Mitä teki EU? EU:n komission puheenjohtaja von der Leyen osoitti solidaarisuutensa Puolalle. Tämä on mielestäni selvä viesti siitä, että rajan puolustamisen pitää olla mahdollista, ja sen pitää olla mahdollista myös Suomessa kaikissa tilanteissa, kun hybridivaikuttamiskeinoja mahdollisesti käytetään.

No, puheenvuorossani täydennän lisää — toivottavasti ehtii tämän 45 minuutin aikana. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vehviläinen.

14.22 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on oikeusvaltio, ja meidän lainsäädännön pitää perustua siihen, että lait noudattavat kansainvälistä oikeutta ja myös EU-oikeutta. Mutta samalla kyllä totean, että olen itsekin viime vuosien aikana pohtinut sitä, ovatko nämä kansainväliset sopimukset todellakin vanhettuneet siihen aikaan nähden, missä tänä päivänä ollaan. Ei meillä ollut silloin, kun näitä on laadittu, tällaista välineellistettyä maahanmuuttoa, joka on itse asiassa terminäkin aika epämiellyttävä — aina pitää kansalaisille kertoa, mistä on kysymys, kun välineellistetään maahanmuuttoa.

Sitten tähän itse asiaan: Totta kai olisi ollut parempi, että olisi ollut kerralla koko pykälikkö ja kerralla olisi saatu tämä hyväksyttyä, mutta nyt mennään näin, ja minusta olisi erittäin huono asia, jos emme veisi tätä eteenpäin. Sitten todellakin eduskunnan tahto on, että tähän tulee täydentävä esitys. Tämä esitys oli parlamentaarisessa työryhmässä pikakäynnillä, ja täytyy todeta, että ehkä sinne oikeusministeriön virkamiehillä on jäänyt se ”jos”-sana, [Puhemies koputtaa] johonka täällä edustaja Zyskowicz kiinnitti huomiota. [Oikealta: Toivotaan näin! — Päivi Räsänen: Ministeri voi vahvistaa sen!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Henriksson, kolme minuuttia.

14.23 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hyvä, että täällä keskustellaan. Hallitus tulee kaikissa tilanteissa turvaamaan Suomen ja suomalaisten turvallisuuden, siitä voitte kaikki olla varmoja. [Timo Heinonen: No nyt Putin uskoo!] Samalla on hyvä muistuttaa siitä, että tässä salissa ei voi yksityiskohtaisesti ruveta avaamaan kaikkea sitä, miten Suomi operatiivisesti tulisi rajalla toimimaan [Mari Rantanen: Miksei voi, kun se perustuu lakiin?] mahdollisen hybridivaikuttamisen tilanteessa. Uskon, että kaikki vastuulliset kansanedustajat myös sen ymmärtävät. [Mauri Peltokangas: Voitte kertoa, milloin pykälät tulevat! Kierrätte kuin kissa kuumaa puuroa!]

Haluan myös muistuttaa teitä siitä, mitä sisäministeri Mikkonen on tässä salissa tuonut esille. Hän on todennut näin: ”Mutta sen lisäksi meillä on jo nyt mahdollisuus sulkea rajanylityspaikkoja. Me voimme sulkea itärajalta vaikka kaikki rajanylityspaikat, jos on tarve, ja meidän Rajavartiolaitoksellamme on olemassa suunnitelmat siihen, miten vastataan tämäntyyppisiin vaikuttamisyrityksiin.” Näin ministeri Mikkonen on todennut täällä eduskunnan edessä.

No, sääntely, jolla olisi mahdollista jo valtakunnanrajalla ehkäistä ja rajoittaa välineellistettyä maahantuloa sen lisäksi, mitä nykylainsäädäntö jo mahdollistaa, niin kuin sanoin, valmistellaan nyt pikavauhtia yhteistyössä SM:n ja oikeusministeriön kanssa. Tämän erikseen valmisteltavan osion on tarkoitus pitää sisällään sekä rajavartiolain tarkistaminen että lisätoimivaltuuksia valmiuslakiin. Jatkovalmistelussa olevat maahantuloa koskevat säännökset on siis tarkoitus antaa täydentävänä hallituksen esityksenä ja niin pian kuin mahdollista. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Välineellistetyn laajamittaisen maahantulon torjuntaan sekä kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämiseen tähtäävään sääntelyyn liittyy, niin kuin olen täällä tuonut esille, EU-oikeuden ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten kannalta vaikeasti ratkaistavia ja monimutkaisia oikeudellisia kysymyksiä, ja ministerihän ei voi tuoda lakiesitystä tänne, jos ei ole sellaista virkamiestä, joka sen esittelisi. Virkavastuulla toimivat virkamiehet lähtevät siitä, että sen, mitä he esittävät, pitää olla myös linjassa EU-oikeuden kanssa.

Se kuuluu myös oikeusvaltioperiaatteen tärkeisiin periaatteisiin, ja näin toimitaan Suomessa, vaikka kuinka ollaan toimittu muissa maissa.

No, varmasti myös kokoomus omalta osaltaan tunnistaa tähän asiaan liittyvät vaikeat oikeudelliset kysymykset, koska teillä oli viime kaudella silloin, kun tuli tuhansia maahanmuuttajia tai turvapaikanhakijoita Lappiin, sekä sisä- että oikeusministerin salkku. Tehtiinkö silloin muutoksia valmiuslakiin? Ei tehty. Nyt tämä hallitus toimii, ja tämä hallitus tekee. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Mitä edustaja Heinonen nyt sanoo? — Timo Heinonen: Ei, ei! — Ben Zyskowiczin välihuuto — Keskustan ryhmästä: Silloin puhuttiin ja nyt tehdään!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

14.26 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei siitä vain kyllä päästä mihinkään, että nimenomaan pihvi puuttuu tästä esityksestä eli se toimivaltuus turvapaikanhaun keskeyttämisestä hybridivaikuttamistilanteessa.

Arvoisa puhemies! Se, mitä ministeri täällä toteaa, että tiettyjä tai joitakin rajanylityspaikkoja voidaan sulkea, ei riitä. Meillä on 1 340 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa. Se ei riitä, että me vain joitakin paikkoja suljemme, koska myös muualta voidaan tulla ylitse.

Mitä tulee siihen, että nyt ollaan komissiolta sitten pyytämässä lupaa lainsäädäntöuudistuksen tekemiseen, niin se todella ihmetyttää. Tämä asia on ollut jo viime syksynä täällä esillä siinä vaiheessa, kun Valko-Venäjä teki vastaavat hybridioperaatiot Puolan ja Liettuan rajoilla.

Ja sanottakoon vielä se, että Martti Koskenniemi, emeritusprofessori, 23.11. A-studiossa totesi, että itse asiassa nämä lait voidaan kyllä saattaa kansainvälisen oikeuden mukaisiksi eli käytännössä Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisiksi, kun ne vain oikealla tavalla säädetään, [Puhemies koputtaa] mutta nyt minusta vaikuttaa siltä, että hallitukselta puuttuu tahto.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täyttynyt. — Edustaja Peltokangas.

14.27 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee tätä hallituksen ja ministereiden selvittelyä tästä asiasta, niin minulle tulee mieleen sellainen kuin kissa kiertäisi kuumaa puuroa: ei tule vastausta selkeään kysymykseen. Tuodaanko rajalakiin ne tarvittavat pykälät, mitä me kaikki täällä odotamme, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] millä aikataululla tuodaan, vai onko nyt niin, [Antti Lindtman: Ei ole!] niin kuin tässä jokainen aistii — niin täällä oppositiossa kuin varmaan tuolla kansan parissa — että jollakin hallituspuolueella on hallituskysymyskortti taskussa [Antti Lindtman: Ei ole!] ja se vedättää sen takia tätä erittäin tärkeää lainsäädäntöä ja koko muu hallitus istuu tuppisuuna ja menee vaikka avantoon yhden puolueen perässä tässä kysymyksessä? Nyt olisi se tärkein ja nopein aika tehdä niitä päätöksiä. Ei riitä se, että katsotaan, tarkastellaan, tuodaan tuonnempana. Nyt on kiire. Milloin toimitaan, arvoisa ministeri?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

14.28 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tehtiinkö turvapaikkahakemuksen vastaanottaminen mahdottomaksi silloin, kun perussuomalaisilla oli oikeusministeriön salkku? Ei tehty. [Keskustan ryhmästä: Ei tehty!] Ei myöskään silloin, kun kokoomuksella oli oikeusministeriön salkku. Ei myöskään silloin, kun kokoomuksella oli sisäministeriön salkku. [Mauri Peltokangas: Hyökkäsikö Venäjä Ukrainaan silloin?] — Silloin oli jo ollut ihan samaa välineellistämistä rajalla. — Petteri Orpo totesi viimeksi tässä muutama vuosi sitten, että ei tehty, koska kansainväliset sopimukset sen estävät. Samat sopimukset ovat voimassa myös tänään. Ymmärrän hyvin, että johdonmukaisuutta ei voi vaatia oppositiolta. [Ben Zyskowicz: Eikä hallitukselta!] Ymmärrän hyvin, että pitää aina sopeutua sen mukaan, millä saa enemmän peukkuja sosiaalisessa mediassa tai jossain muualla [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] — tai jossain muualla — mutta hallituksella on vastuu, [Puhemies: Ja Adlercreutzilla puheenvuoro!] ministeriöllä on vastuu. Meidän pitää noudattaa sitä johdonmukaista linjaa, mitä Suomessa on noudatettu jo vuosikymmenten ajan. Mikään laki ei varmaankaan sano, montako pistettä pitää olla auki vai pitääkö niitä olla ollenkaan, mutta sikäli kun piste on auki, [Puhemies koputtaa] sikäli kun siellä on virkamies vastaanottamassa hakemusta, niin näyttää hyvinkin siltä, että hakemus silloin tulee ottaa vastaan. Tätä selvitetään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinäluoma.

14.30 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että kun kyseessä on näin vakava, myös sisäistä turvallisuutta koskeva kysymys, meidän viestimme tästä salista on hyvin selvä ja yksioikoinen. Ja se on: Suomen ja suomalaisten turvallisuuden on tultava aina, aina ensin, [Ben Zyskowicz: Kuulitteko, edustaja Adlercreutz? — Anders Adlercreutz: Sillä linjalla jatketaan!] silloin kun kyseessä on ulkopuolelta Suomeen kohdistuva hyökkäys ja pyrkimys horjuttaa yhteiskuntarauhaamme, ja tästä ei ole kahta sanaakaan.

Kiitos hallitukselle, että olette nyt ryhtyneet toimeen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tarvittaessa raja on voitava laittaa kiinni myös turvapaikanhaulta, aivan kuten pääministerin sijainen, ministeri Saarikko viime kyselytunnilla totesi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se ei ole!] Ja nyt ministeri Henriksson on täällä todennut useampaan kertaan, että nämä päivitykset tuodaan eduskuntaan ja ne tuodaan pikaisella aikataululla. Mitä epäselvyyttä tässä on enää? [Mikko Lundén: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

14.31 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitukselta kysyttiin viime torstaina, onhan hallitus valmis sulkemaan Suomen rajan, jos rajan yli tulemista pyritään käyttämään vihamielisessä tarkoituksessa, ministeri Saarikko vastasi yksikantaan: ”Kyllä on.” [Antti Lindtman: Juuri näin!] Hyvä, juuri näin tulee toimia, jos Suomi joutuu hybridioperaation kohteeksi itärajalla. Koko rajavyöhyke on tällöin suljettava myös turvapaikanhaulta.

Hallituksen viesti ei kuitenkaan ole selvä, kuten äsken edustaja Adlercreutzin puheenvuorosta ja oikeusministeriön tiedotustilaisuudessa viime viikolla kuultiin. Jos — ja toivon todella: kun — hallituksen tahto on se, että koko itäraja voidaan tarvittaessa sulkea, tätä varten tarvitaan pykälät. Suomi on oikeusvaltio, ja se tarkoittaa sitä, että viranomaisen

toiminnan pitää perustua lakiin. Kysymys, oikeusministeri: tuoko hallitus eduskuntaan sellaiset rajapykälät, joiden nojalla tarvittaessa koko itäinen rajavyöhyke voidaan sulkea?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

14.32 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä ei ole yhden puolueen kysymys, niin kuin kuulen täällä salissa huudeltavan puolin ja toisin. Tässä on kysymys suomalaisten turvallisuudesta, joka on meidän kaikkien kysymys.

Tämä uudistus on kokonaisuus, jossa on kaksi osaa. Se on käynyt meille varsin selväksi. Ensimmäinen osa, joka puuttuu tähän hybridivaikuttamiseen ja tilkitsee lainsäädäntöä siellä, on varsin tarpeellinen. Ja sitten on tämä toinen osa, jolla tulee voida sulkea itäraja, estää maahanmuutto väestövaikuttamisen välineenä.

Itse asiassa ihmettelin, kun edustaja Kauma täällä totesi, että pihvi puuttuu. Sehän puuttui jo 2015, kun tämänkaltaista toimintaa Suomessa nähtiin. Silloin se ei teitä häirinnyt, mutta nyt me laitamme sen kuntoon. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Ajattelen, että tässä on toimittava yhdessä, yhteisesti eteenpäin. Tärkeintä on nopeus. Sellainen esitys olisi täysi susi, joka kaatuisi meidän valiokuntiin, eli oikeusvaltio pitää huolta, että kansainvälisen oikeuden raamit toteutuvat tässä esityksessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

14.33 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! On tärkeää, että hybridivaikuttaminen saadaan tänne lakiin poikkeusolojen toteamisen perusteeksi, ja tästä toki voi antaa hallitukselle kiitosta, mutta niin kuin täällä monet kollegat ovat toivoneet, niin maahanmuuton välineellistämisen estämiseen liittyviä pykäliä kovasti nyt kaivataan ja toivotaan. Ymmärrän toki, että siinä on näitä EU:n ja kansainvälisten sopimusten ja perusoikeusnäkökulmia. Ne pitää selvittää, mutta näettekö, ministeri, mahdollisena, että tätä esitystä pidettäisiin täällä eduskunnassa niin kauan auki, että saadaan tänne täydentävä esitys ja sitten ne yhtä aikaa viedään nopeasti ja ripeästi maaliin? Pitäisin tätä kyllä itse parhaana mahdollisena tapana edetä tässä asiassa.

Sitten toinen kysymys liittyy maastoesteisiin. Eli tosiasiallisestihan totaalisesti tuota rajaa ei pysty tilkitsemään millään muulla kuin maastoesteellä. Vaikka tämä kuuluu varmaan enemmän sinne sisäministeriön puolelle, niin näettekö oikeusministerinä esteitä sille, että tarvittaessa esimerkiksi osa Suomen rajasta voidaan maastoesteillä sulkea?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

14.34 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valmiuslain poikkeusolojen määritelmään lisätty uusi kohta kattaa erityisesti hybridiuhkia. Tällainen vaikuttaminen voisi kohdistua esimerkiksi julkisen vallan päätöksentekokykyyn, kriittiseen infrastruktuuriin, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen.

Täällä keskustelu on yksipuolisesti kohdistunut tähän tulevaan esitykseen, jonka ministeri Henriksson meille lupasi ja joka koskee välineellistetyn maahantulon estämiseen tai hillitsemiseen tarvittavia lisätoimivaltuuksia. Se vaatii, ymmärrän sen, erittäin huolellista valmistelua ottaen huomioon kansainväliset velvoitteemme. Uskon, että tämä hallitus, toi-

sin kuin aikaisemmat hallitukset, joissa oppositiokin on ollut laajasti edustettuna, tulee tästä tehtävästä selviytymään. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

14.35 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pitkän linjan valtiopäivämies Hannes Manninen joskus luonnehti eduskuntaa sillä tavalla erikoiseksi paikaksi, että täällä usein menee eteenpäin kuin juna sellaisia hallituksen esityksiä, joista kukaan ei oikein tiedä, kuka niitä kannattaa varsinaisesti, ja toisaalta sitten taas täällä ei millään tunnu tulevan päätöksiä asioista, joita kaikki kannattavat. Ja tässä nyt mielestäni hallitus on kyllä jossain määrin meriselityksen velkaa, koska kyllähän tämä sali jakaa täysin yhtenäisesti tämän näkemyksen siitä, että raja pitää voida panna kiinni, jos Suomea hybridihyökkäyksellä uhataan. Valko-Venäjältä Puolaan ja Liettuaan kohdistuneesta hyökkäyksestä on jo puoli vuotta aikaa, niin miksi edelleen hallituksen esityksessä lukee, että jos koetaan, että on tarvetta sellaisille pykälille, joilla aivan yksiselitteisesti tällaiselle mahdolliselle hybridihyökkäyksen tekijälle kerrotaan, että Suomi pystyy tällaisen hyökkäyksen torjumaan, raja pannaan kiinni. Miksi siellä lukee ”jos”?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivisaari.

14.36 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti valitettava tosiasia, että kyllä me saatamme kohdata tilanteita, joissa vihamielistä vaikuttamista voi kohdistua esimerkiksi julkisen vallan päätöksentekoon, kriittiseen infrastruktuuriin, rajaturvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Ja tässähän on kyse nyt siitä, että me varmistamme valmiuslain ajantasaisuuden suhteessa vallitseviin turvallisuusuhkiin. Näin hallitus nyt tekee. Se siis reagoi, se toimii ja tuo tarvittavan esityksen. [Timo Heinosen välihuuto] Kyllä meidän lähtökohtamme hallituspuolueissa on kiittää siitä, että vallitsevaan tilanteeseen on reagoitu. Ja mitä tulee tähän täydentävään esitykseen, josta me kaikki olemme yhtä mieltä — [Timo Heinonen: Paitsi RKP!] josta me kaikki olemme samaa mieltä — niin se on tulossa. En oikein löydä, että mistä tässä pitäisi niin kuin kinastella, koska sellaista kinastelun aihetta ei ole olemassakaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Aittakumpu ja sen jälkeen ministeri ja sitten mennään puhujalistaan.

14.37 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on täällä lapsia ja nuoriakin kuulijoina, ja on erittäin tärkeää, että ministeri Henriksson toi asian niin selvästi esille, että aivan pieni lapsikin ymmärtää, että Suomi suojelee rajojaan. Suomi suojelee rajojaan.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että lainsäädännön ohella myöskin resurssit pidetään kunnossa, ja on hienoa, että hallitus päätti kehysriihessä merkittävistä lisäsatsauksista Rajavartiolaitokselle myös laajamittaisen maahantulon torjuntaan. Tämä näkyy muun muassa henkilöstön määrän nopeana lisäämisenä noin 100 rajavartijalla, ja Rajavartiolaitoksen uusien lentokoneiden hankintaan varaudutaan 163 miljoonalla.

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää äärimmäisen tärkeänä, että Suomi on nyt valmis ja varautunut, ja toivon, että nämä tarvittavat lainmuutokset tuodaan ripeästi täydentävässä esityksessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Henriksson, kolme minuuttia.

14.38 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerran korostaa, että hallitus tulee kaikissa olosuhteissa turvaamaan suomalaisten turvallisuuden, Suomen turvallisuuden ja meidän itsenäisyyden. [Eveliina Heinäluoma: Juuri näin!] Se on ilman muuta niin selvä asia, että sitä ei tarvitse kenenkään epäillä. Ja nyt on kyse siitä, että olette peräänkuuluttaneet, koska tulee sitten se täydentävä esitys ja tuleeko se. Se tulee, se täydentävä esitys tulee, [Mari Rantanen: Mitäs se sisältää?] ja tulen tuomaan sen tänne niin pian kuin on mahdollista. Sisäministeriö valmistelee ministeri Mikkosen johdolla rajalain muutoksen.

Niin kuin kaikki tässä salissa tietävät, normaalilainsäädäntöön pitää aina tuoda kaikki se, mitä voi tehdä normaalilainsäädännössä. Valmiuslakiin tuodaan vain sellaista, mitä ei ole mahdollista tuoda normaalilainsäädäntöön, mutta myös sen, mitä tuodaan valmiuslakiin ja esitetään siellä, pitää olla sellaista, että se on linjassa EU-oikeuden ja kansainvälisten sopimusten kanssa, ja tätä halutaan nyt varmistaa komissiolta. Elikkä me haluamme kaikki kyllä varmasti ihan samaa, ja me halutaan tuoda tänne — koko hallitus haluaa tuoda tänne — sellaisen esityksen. Mutta se, että tämä on kestänyt, riippuu siitä, että tämä on ollut erittäin vaikeata juridiikkaa. Jos tämä olisi ollut helppo asia, tämä olisi varmasti hoidettu aikoja sitten. [Mari Rantasen välihuuto] Ja uskon, että kaikki, jotka ovat tähän paneutuneet, myös tietävät sen, vaikka täällä halutaan antaa vähän toisenlaista viestiä.

Eli kaiken kaikkiaan se esitys tulee, ja nyt on keskeistä se, että valmiuslakia täydennetään uudella hybridiuhkia koskevalla säännöksellä, koska turvallisuustilanne on muuttunut niin nopeasti, ja tämähän tietenkään ei voi odottaa. Se on tärkeätä, että eduskunta pääsee nyt heti käsittelemään tätä. Ja niin kuin edustaja Essayah tässä kysyi, niin minäkin näen sen niin, että olisi sitten viisasta varmasti toimia sillä tavalla, että kun meillä on se täydentävä, niin ne voidaan sitten käsitellä yhdessä. Ja toivottavasti eduskunta on silloin ehtinyt jo käsitellä tämän, koska tähän sisältyy paljon erittäin hyviä ja tarpeellisia uudistuksia ja muutoksia, ja nekin pitää käsitellä asianmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kertaalleen nostaa esille sen, että ministeri Mikkonen sisäministerinä on tuonut tässä salissa esille myös sen, että ”jos on tarve” — hän on sanonut näin — ”meidän Rajavartiolaitoksellamme on olemassa suunnitelmat siihen, miten vastataan näihin vaikuttamisyrityksiin, ja voimme sulkea itärajalta vaikka kaikki rajanylityspaikat, [Puhemies koputtaa] jos on tarve”. [Välihuutoja] Näin on ministeri Mikkonen todennut täällä, eikä minulla ole mitään syytä epäillä hänen sanomiaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt keskusteluun. Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.42 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Valmiuslain poikkeusolojen määritelmää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määritelmässä otettaisiin nykyistä kattavammin huomioon erilaiset hybridiuhat. Tämä on hyvä ja tarpeellinen tavoite.

Suomen turvallisuusympäristö on nykyisen valmiuslain voimaantulon jälkeen muuttunut perustavanlaatuisesti. Turvallisuustilanne on epävakaa ja yhä vaikeammin ennakoitavissa. 1990-luvulla vallinneesta optimismista ei ole enää jäljellä kuin muisto. Georgian sota 2008, Krimin valtaus 2014 ja helmikuussa tänä vuonna alkanut laaja hyökkäys Ukrainaan pakottavat myös Suomen varautumaan aivan uudella tavalla erilaisiin turvallisuuttamme uhkaaviin tilanteisiin.

Hybridivaikuttaminen on lisääntynyt ja saanut uusia muotoja. Niillä voidaan valmistella aseellista hyökkäystä. Aina motiiveja on vaikea edes ymmärtää rationaalisella ajattelulla. Häikäilemättömyyttä hybridivaikuttamisessa rajoittaa vain mielikuvituksen puute.

Yksi vaikuttamisen keino on välineellistää ihmisiä harhaan johtamalla, rohkaisemalla tai jopa pakottamalla heitä laajaan muuttoaaltoon rajan yli. Viime syksynä Puolan rajalla nähtiin irvokas tapahtumasarja, jossa pakolaisia ohjattiin tai suorastaan työnnettiin Valko-Venäjältä Puolan rajalle. Puola pysäytti muuttoaallon, tai paremminkin hyökkäyksen, voimakkailla toimillaan omalla rajallaan. EU ei puuttunut Puolan toimintaan vaan päinvastoin osoitti tukensa Puolalle.

Itsenäisellä valtiolla pitää olla oikeus puolustaa rajojaan ja kokonaisturvallisuuttaan. Kysymys on myös pakolaisten ihmisoikeuksista. Heitä ei saa käyttää hybridivaikuttamisen työkaluna ja saattaa vaaraan rajavyöhykkeellä. Huomionarvoista on, että Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ilmaisi solidaarisuutensa Puolalle.

Arvoisa puhemies! Viime syksynä kokoomus teki yhdessä muun opposition kanssa välikysymyksen Suomen varautumisesta siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridivaikuttamiseen. Esitimme lainsäädännön muuttamista siten, että Suomen on myös lainsäädännöllisesti varauduttava muuttoliikkeellä tehtävään hybridivaikuttamiseen. Tuolloin hallitus kieltäytyi tekemästä tarvittavia muutoksia lainsäädäntöön.

Ukrainan tilanne sai kuitenkin hallituksen toimimaan pakon edessä. Oikeusministeriössä aloitettiin valmiuslain pikaiseen tarkasteluun tähtäävä valmistelu laajan, yli kolme vuotta kestävän kokonaisuudistuksen ohella.

Ongelma on tässä käsiteltävässä esityksessä edelleen olemassa: onko Suomi lainsäädännössään riittävällä tavalla varautunut muuttoliikkeen ohjaamisella tapahtuvaan hybridivaikuttamiseen. Maahantulon rajoittamista koskevia pykäliä ei nimittäin ole vieläkään annettu, vaan ne laitettiin jatkovalmisteluun.

Myös erilaiset tulkinnat voimassa olevasta lainsäädännöstä hämmentävät. Välikysymyskeskustelussa marraskuussa ministeri Mikkonen sanoi: ”Edes kolmannen valtion moitittava toiminta ei oikeuta kieltämään yksilöltä oikeutta hakea turvapaikkaa.” Maaliskuussa sisäministeri Mikkonen vastasi kyselytunnilla seuraavasti: ”Esimerkiksi jos itärajalla tällaista laajamittaista välineellistä vaikuttamista tapahtuu, voimme sulkea raja-asemia siltä osin kuin se on tarpeellista, tarvittaessa jopa kaikki.”

Kokoomuksen mielestä on tärkeää, että hybridivaikuttamistilanteessa turvapaikkahakemusten vastaanottaminen on tarvittaessa mahdollista keskeyttää väliaikaisesti kokonaan. Tämä on kyettävä viestimään myös ulospäin ennaltaehkäisevän vaikuttamisen varmistamiseksi.

Lisäksi hybridivaikuttamistilanteessa ihmisiä todennäköisesti pyrittäisiin ohjaamaan virallisten rajanylityspaikkojen lisäksi myös niiden välissä olevien maastorajaosuuksien yli. Rajan laittomasti ylittäneet on voitava palauttaa takaisin rajan toiselle puolelle ilman, että turvapaikkamenettely aktivoituu. Näistä syistä oikeustilaa tulisi selkeyttää viipymättä lainsäädäntöön.

Kokoomus katsoo, että hallituksen esitys on tältä osin puutteellinen, koska siitä puuttuu turvapaikanhaun keskeyttämistä koskeva toimivaltuus. Kokoomus edellyttää turvapaikanhaun keskeyttämistä koskevan toimivaltuuden lisäämistä esitykseen täydentävällä hallituksen esityksellä. Tämä on edellytys sille, että kokoomus voi tukea esitettyjä valmiuslain 122 a ja 122 b §:ien toimivaltuuksia, jotka koskevat kuljetuspalveluja ja velvollisuutta luovuttaa rakennuksia ja huoneistoja.

Lopuksi, puhemies: Emme tarvitse uusia vetovoimatekijöitä rajoillemme, tarvitsemme lainsäädäntöä, joka estää pakolaisten käytön hybridivaikuttamisen keinona. Kysymys on Suomen turvallisuudesta ja myös pakolaisten ihmisoikeudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.43.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 13 käsittelyä. — Edustaja Aittakumpu poissa, ledamot Bergqvist borta, edustaja Kivisaari poissa. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.43 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvä edustajakollega ja muut paikallaolijat! Me kävimme lähetekeskustelua — ministerinkin paikalla ollessa — tästä kysymyksestä koskien rajojen sulkemista sellaisessa tilanteessa, kun turvapaikanhakijoita tai yleensäkin ihmisiä lähdettäisiin syöttämään yli rajan. Silloin puhutaan välineellistetystä maahanmuutosta ja siitä, voidaanko tällaisessa tilanteessa meidän raja sulkea. Meillä on vuoden 2015 tapahtumat hyvässä muistissa. Silloin Raja-Joosepin ja Sallan rajanylityspaikoilta tuli hetkessä valtava määrä, iso määrä ihmisiä, joita Venäjä sieltä syötti meidän rajan yli. Puhutaan siis välineellistetystä maahanmuutosta. Tämän jälkeen Valko-Venäjän toiminta Puolan vastaisella rajalla herätti toivottavasti meistä kaikki tähän tilanteeseen, ja viimeistään silloin olisi Marinin hallituksen pitänyt laittaa tämä valmistelu käyntiin myös tämän rajan sulkemisen osalta. Kyse on siis rajanylityspaikkojen sulkemisesta tai sitten toisaalta Schengen-rajasäännöstössä mainitusta ulkorajan ylitysten estämisestä ennalta. Näitä kysymyksiä tässä on esillä pidetty.

Kysymys kuuluu, että missä tilanteessa Suomi voisi päättää, ettei se ota vastaan turvapaikkahakemuksia. Tämä on se oleellinen kysymys tässä, ja tänään mielestäni tässä aiemmassa, ministerinkin läsnä ollessa käydyssä keskustelussa vähän haluttiin sekoittaa tätä tilannetta. Tällä hetkellä sellaista säädöstä ei meidän lainsäädännössämme ole. Rajavartiolaitoksen virkamiehelle esitetty turvapaikkahakemus on aina otettava vastaan, ja henkilöä ei voi palauttaa, ennen kuin asia on käsitelty ja siitä on tehty laissa edellytetty päätös.

Kysymys kuuluu, että onko mahdollista käännyttää pois henkilö, joka ilmoittaa hakevansa turvapaikkaa tai on päässyt rajan sisäpuolelle. Ei voida. Jos hakija on päässyt Suomen maaperälle, häntä ei voida käännyttää, ennen kuin hakemus on käsitelty. No sitten ky-

symys kuuluu, että voidaanko turvapaikan hakeminen estää siten, että ei päästetä hakijaa Suomen alueelle. Tämäkään ei tällä hetkellä ole mahdollista. Nyt pitää ehkä pohtia sitä, onko tällaisella välineellistetyllä maahanmuutolla itse asiassa mitään tekoa turvapaikan hakemisen kanssa. Ja vastaan itse, että minun mielestäni ei ole.

Tänään täällä keskustelussa on tullut aika laajasti selväksi, että eduskunnassa jopa hallituspuolueista enemmistö kannattaa sitä, että tämä lainsäädäntöpykälä, joka tästä nyt puuttuu, pitää tuoda tänne. Koimme kyllä aika erikoisen keskustelun, kun ministeri Henriksson debatin jälkeen totesi, että ”täydentävä tuodaan”. Voisi sitten kysyä, että miten hän voi jo luvata, että hän tuo sen, kun hetkeä aiemmin hän kertoi, että hän kysyy hallituksen kanssa EU:lta lupaa, että saako hän tuoda. [Jari Kinnunen: Juuri näin!] Ja täällä keskustalaiset — se kotimainen — pitivät esillä sitä, että nyt raja laitetaan ja nämä pykälät tulevat sieltä, mutta RKP — se toinen kotimainen — tuntui olevan täysin eri linjoilla tässä asiassa.

Kun ministeri Henriksson totesi, että kaikissa tilanteissa pidämme huolta meidän rajasta ja myös keskustalaiset tätä toistelivat, niin otin tuosta Suomen perustuslain. Suomen perustuslain 2 §:ssä oikeusvaltioperiaatteesta todetaan: ”Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.” Ja nyt on kysymys siitä, että ministeri ja keskustalaiset täällä sanoivat, että meidän raja pidetään joka tilanteessa kiinni ja suomalaisten turvallisuus taataan. Tämä lupaushan rikkoo jo lakia, jos ei tätä pykälää, jota kokoomus perussuomalaisten kanssa on edellyttänyt, tähän lakiin lisätä. Eli nyt annettiin ymmärtää, että kaikki tehdään lainsäädännöstä välittämättä. Tämä oli oikeusministeriltä varsin erikoinen kannanotto, jonka hän toi. Ymmärrän sen, että keskusta tuskissaan sitä yritti tässä keskustelussa esillä pitää ja vakuutella, että mitään ongelmaa tässä ei ole.

Ongelma tässä esityksessä on se, että Marinin hallitus ei ole päässyt yhteisymmärrykseen siitä. Tämä pykälä olisi ehditty ihan hyvin tehdä. [Jari Kinnunen: Aivan!] Asia on ollut tiedossa pitkään ja sitä on käyty läpi monia kertoja, ja viimeistään siinä vaiheessa, kun nähtiin, mitä Valko-Venäjällä tapahtui, nämä pykälät olisi pitänyt käydä läpi.

Arvoisa puhemies! En malta olla nostamatta esille vielä sitä, että kun täällä on 122 b §, velvollisuus luovuttaa rakennuksia ja huoneistoja, niin kyllä tässä esityksessä on ihan selkeä velvoittava pykälä siihen, että suomalaiset joutuisivat luovuttamaan näitä. Meidän vastauksemme on se, että ei tällaisen välineellistetyn maahanmuuton ihmisiä pidä Suomeen laskea, ja hallituksen vastaus on se, että heidät lasketaan ja suomalaisilta vielä otetaan kiinteistöjä heidän majoittamiseensa. Ajoneuvoistakin täällä puhutaan. Ymmärrän, että tästäkin vasemmistohallitus yritti venkoilla eroon. On varmasti totta, että ei niitä oikeasti kokonaan oteta ja anneta heille, mutta käyttöön ne otetaan ja käyttöön ne annetaan. Tässä ei ole kyse siitä, että suomalainen voisi sanoa, että en anna.

Arvoisa puhemies! Tässä hetki sitten vasemmistohallitus onnistui laittamaan Uudenmaan rajan kiinni ihan suomalaisilta. Ei tarvittu viikkojen lausuntokierroksia, ei tarvittu EU:lta lupaprosessia taikka luvan kysymistä. Raja meni kiinni että heilahti. [Jari Kinnunen: Ja sakkoa annettiin!] Eivät päässeet helsinkiläiset kesämökeilleen eikä toisinpäin. Se onnistui tältä hallitukselta, mutta ei näköjään itärajan kiinni pitäminen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.50 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä esitys nyt on saatu eduskuntaan, vaikka siinä on ehdottomasti parantamista, niin kuin täällä moni edustajakollega

on todennut. Ensinnäkin se on sen tähden tärkeä, että meillä tällä hetkellä valmiuslaissa ei ole tätä hybridivaikuttamisen määritelmää, jolloinka poikkeusolot voidaan todeta, elikkä se, että hybridivaikuttaminen saadaan tänne poikkeusolojen toteamisen perusteeksi, on yksi tämän esityksen keskeisimmistä ja tärkeimmistä asioista.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tämän esityksen tiimoilta kuultu aika monenlaisia puheenvuoroja, ja täytyy sanoa, että totta kai, kun turvallisuusympäristömme on muuttunut, se tarkoittaa sitä, että ehkä tulevina kuukausina todennäköisesti me joudumme käsittelemään kenties muitakin kansallista turvallisuutta koskevia tarkentavia lakiesityksiä. Uskon, että meidän kaikkien yhteinen tahtotila ja toive on se, että me pystymme varmistamaan laillisuusperustan turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiselle ihan kaikissa mahdollisissa tilanteissa, ja siksi ajattelen, että olisi hyvä, että näitä asioita täällä salissa käsitellään sellaisella tavalla, jossa näitten erilaisten riskien ja uhkien ja vaarojen revittelyn sijasta me rakennamme sellaista yhteistä karttaa turvallisuuden maksimointiin.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, niin kuin täällä moni kollega on todennut, että nimenomaisesti tässä esityksessä nyt kovasti kaipaamme niitä maahanmuuton välineellistämisen estämiseen liittyviä pykäliä. Täällä ministeri on todennut, että ne ovat matkalla, ja tiedän, että perusoikeusnäkökulman ja EU:n ja kansainvälisten sopimusten näkökulman selvittäminen on tärkeätä, mutta on todella tärkeätä myöskin, että ne pykälät tänne saadaan mahdollisimman nopeasti. Siksi debatissa esitinkin ministerille sitä ajatusta, että tätä lakia pidetään nyt täällä eduskunnassa auki, niin että saadaan nyt mahdollisimman nopeasti kaikki kuulemiset liikkeelle ja pystytään käymään asiantuntijoitten kanssa läpi ja sitten tämä pykälä kun tulee, se nopeasti sitten nuijitaan sinne täydentävänä esityksenä ja saadaan sitten yhtä aikaa tänne eduskunnan suureen saliin jälleen käsittelyyn. Tämä mielestäni olisi nyt se järkevä reitti tämän asian eteenpäin viemiseksi.

Debatissa myöskin kysyin tästä maastoesteasiasta. Oikeusministeri ei siihen halunnut kommentoida, ja ymmärrän, että enemmänhän se sinne sisäministerin tontille osuu. Toki kyllä tiedämme, että semmoisessa tilanteessa, että joku tulee rajan yli, jos hänen on mahdollista kohdata rajavartiomies tai poliisi, hän voi hakea siinä tilanteessa turvapaikkaa, ja tosiasiallisesti täydellinen rajan tilkitseminen kyllä tarkoittaisi maastoesteitten rakentamista tällaisessa tilanteessa. [Eduskunnasta: Ei voida tehdä!] Tämä asia on ollut julkisuudessa esillä — tämä asia on ollut julkisuudessa esillä — ja on myöskin puhuttu siitä, että on mahdollista rakentaa esimerkiksi tietyille alueille tämäntyyppisiä maastoesteitä.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän pykälään, jota tänne nyt sitten kaipaamme: On tietysti äärimmäisen tärkeää, että me pystymme kaikki mahdolliset keinot käyttämään sen varmistamiseksi, että rajanylityspisteet voidaan pistää itärajalta kokonaisuudessaan kiinni, jos sellainen tarve tulee, niin että todellakin sitten kuitenkin samanaikaisesti pystymme varmistamaan, että tällaisessa tilanteessa noudatamme kansainvälisiä sopimuksia. Mutta aivan niin kuin täällä edustaja Heinonen edellä jo pohdiskeli, onko niin, että meillä tänä päivänä nämä kansainväliset sopimukset eivät nyt ole ajantasaisia ja eivät seuraa tätä tilannetta sen suhteen, että tällainen maahanmuuton välineellistäminen on tullut kohtuullisen uutena ilmiönä? Tällaisessa tilanteessa olisi äärimmäisen tärkeää, että kansainvälinen yhteisö tekisi työtä sen eteen, että tällainen maahanmuuton välineellistäminen voidaan estää. Se ei ole tärkeää pelkästään sen turvallisuusuhan takia vaan ennen kaikkea niitten ihmisten takia, jotka joutuvat sen välineellistämisen kohteeksi. Hehän tässä ovat surkeassa asemassa. Siinä mielessä katson, että olisi todella tärkeää, että kansainvälisillä foorumeilla nyt tätä

asiaa lähdettäisiin selvittämään ja tuomaan nämä poikkeukset myöskin tähän pakolaissopimukseen, jossa turvapaikanhakemisoikeutta muutoin käsitellään.

Arvoisa puhemies! Toivon tosiaankin tässä talossa tälle esitykselle ripeää käsittelyä ja todellakin että sieltä hallitus tuo myöskin nämä puuttuvat pykälät mahdollisimman nopeasti, ja kaiken muun tarvittavan, mikä tällaisessa tilanteessa on meidän kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi hyvä olla olemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula poissa. — Edustaja Jari Kinnunen, olkaa hyvä.

16.56 **Jari Kinnunen kok:** Arvoisa herra puhemies! Olen toiminut vuodesta 2001 lähtien usean vuoden ajan tehtävissä, jotka ovat liittyneet myös ulkomaalaisasioihin. Kyyti on ollut kylmää. Useiden ulkomaalaislain muutosten avulla on maasta tehty houkutteleva kohde ihmisille, jotka haluavat nostaa elintasoaan ja jäädä maahan, vaikka laillisia perusteita ei oikeuden päätöksellä ole todettu olevan. Miksi otin tämän esiin? Siksi, että nyt kun käsitellään tätä valmiuslakia ja rajan sulkemista, on ilmeistä, että näiden samojen tahojen, jotka ovat näitä ulkomaalaislain vesityksiä tehneet, on erittäin vaikea tehdä päätöstä siitä, että rajalakiin saadaan muutos ja valmiuslaki saadaan ajan tasalle.

Kuitenkin osittaiset kiitokset tästä hallituksen esityksestä laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain muuttamisesta — osittaiset sen vuoksi, että se olennainen puuttuu. Nyt tänne saliin tuodut pykälät eivät ole kiireellisiä. Turvapaikkahakemuksen vastaanottamisen keskeytyksen mahdollistavat pykälät olisivat olleet kiireellisiä, ja ne on nyt jätetty pois. Sen lisäksi Suomen itsemääräämisoikeutta ei käsittääkseni ole vielä luovutettu Euroopan unionille, saatikka komissiolle. Rajaturvallisuus ja maahantulo ovat sellaisia valtion omaan päätösvaltaan kuuluvia, suvereniteettiin liittyviä asioita, joita ei saa eikä pidä alistaa kenenkään muun arvioitavaksi, saatikka ratkaistavaksi. Hallitus on nyt kuitenkin päättänyt näin toimia.

Meillä on 1 343,6 kilometriä rajaa epävakaan ja vaarallisen Venäjän kanssa. Maarajaa siitä on 1 289,6 kilometriä. Hallitus ei näemmä kykene tekemään rajojemme turvallisuutta vahvistavia päätöksiä, joilla on kiire. Venäjän diktaattorin oikkuja noudattava nukkehallitus Moskovassa ei tule kyseenalaistamaan Putinin päätöstä ohjata kolmannen maan kansalaisia maamme rajoille. Sehän on jo kerran koettu. Näitä kolmannen maan kansalaisia Venäjällä on miljoonia, osa laillisesti, kolmannen luokan kansalaisen asemassa ja osa laittomasti, vielä heikommassa asemassa, eli sieltä riittää kyllä tulijoita.

Hallitus on saanut tähän torsoksi jääneeseen esitykseen kirjattua kuljetuspalveluiden tarjoamisvelvollisuuden sekä majoitustilojen pakko-oton. Se osoittaa, missä hallituksen prioriteetit ovat. Kansalaisten perustuslailla suojattuja arvoja hallitus on valmis rajoittamaan, mutta maamme rajaturvallisuus, yleinen järjestys ja turvallisuus sekä yhteiskunnan toimivuus saavat väistyä muiden maiden ja kolmansien maiden kansalaisten edun tieltä. Hallitukselle tuntuu olevan vaikea ottaa vastuuta siitä, kuinka estetään hybridivaikuttaminen, joka voi ilmetä esimerkiksi välineellistetyn maahanmuuton keinoin. Rajalainsäädäntö ei ole ajan tasalla, eikä valmiuslaki ole ajan tasalla. Sen lisäksi on onnistuttu luomaan säädös liikkumisrajoituksista, joka on niin epäselvä, että lain soveltaminen ja sen noudattamisen valvonta käyvät erittäin vaikeiksi elleivät jopa mahdottomiksi — tosin eihän meillä ole kyllä riittävästi valvontaan kykeneviä virkamiehiäkään.

On kuitenkin hyvä, että hallitus on vihdoin kuukausien tahimisen jälkeen saanut edes jotakin aikaiseksi valmiuslain uudistamisen osalta. Säätöähän se vielä vaatii, mutta ehkä seuraava hallitus sitten saa uudistuksen päätökseen. On erikoista, että näissä muuttuneissa oloissa uudistukseen puhutaan menevän kolme ja puoli vuotta — se on oikeastaan käsittämätöntä. Nyt oikeusministeriltä vaadittaisiinkin johtajuutta, jotta valmiuslain ja rajalain uudistus nostetaan yhdeksi kärkihankkeeksi ja työt tehdään joutuisammin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.01 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiuslakia ja asevelvollisuuslakia. Valmiuslain poikkeusolojen määritelmää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että määritelmässä otettaisiin nykyistä kattavammin huomioon erilaiset hybridiuhat. Hallitus ei kuitenkaan ole suostunut tuomaan käsittelyyn sellaista lainsäädäntöä tai pykäliä, joilla oikeasti voidaan vaikuttaa hybridiuhkaan, jos se toteutuu esimerkiksi turvapaikanhakijoita hyväksikäyttäen.

Esityksen tarkoituksena pitäisi olla se, että sillä varmistettaisiin viranomaisten mahdollisuudet vastata tehokkaasti ja oikeasuhtaisesti vallitsevan yhteiskunnallisen tilanteen mukaisiin turvallisuusuhkiin. Hallitus tajusi nämä uhat jo marraskuussa 21, jolloin Valko-Venäjä alkoi käyttämään siirtolaisia hybridivaikuttamisen välineenä ja ohjaili massoja kohti Eurooppaa. Aikaa on ollut siis liki puoli vuotta, mutta silti esitys on pelkkä pintaraapaisu. Oleellinen on jätetty ilmeisen ideologisista syistä pois.

Tulee mieleen: Miten voi olla, että heräätte asiaan vasta nyt? Miten voi olla, että viivyttelette yhä? Kauniita sanoja ja tavoitteita on esityksessä mainittu, mutta se on silti pelkkä raakile. Siitä puuttuvat kokonaan ne pykälät, joilla turvapaikkahakemusten vastaanotto voitaisiin lopettaa tilanteessa, jossa vihamielinen valtio — esimerkiksi nyt Venäjä — pyrkii siirtolaismassoja ohjaamalla vaikuttamaan Suomeen. Eikö näiden pykälien kuuluisi olla jo ihan normaaliaikojenkin lainsäädännössä?

Hallitus toistuvasti vetoaa oikeudellisiin tai ihmisoikeudellisiin perusteisiin, kun se pyrkii perustelemaan tätä puutetta. Useampi Euroopan unionin maa on kuitenkin pystynyt vastaavanlaisia lakeja säätämään, ja ne ovat saaneet käytännössä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen hyväksynnän. Haluatteko te viestiä epäluottamusta kolmelle Euroopan valtiolle ja EIT:lle, kun haluatte EU:n luvan sellaisiin toimenpiteisiin, mitä on jo Euroopassa käytetty ja EIT hyväksynyt? [Mikko Kärnän välihuuto]

Arvoisa puhemies! Miksi Suomi ei voisi ottaa mallia niiltä, joilla on asiasta käytännön kokemusta? Missä kohtaa otatte huomioon suomalaisten oikeudet? Kysymys on tärkeysjärjestyksestä, joka hallituksella on täysin nurinkurinen. Sen sijaan esityksestä löytyy kyllä pykäliä suomalaisten kiinteistöjen ja ajoneuvojen haltuun ottamiseksi. On pakko sanoa, että kyllä teillä on erikoiset esitykset.

Kuten kokemus on osoittanut, eräiden turvapaikkaa hakevien palauttaminen kotimaihinsa on paitsi kallista myös erittäin hidasta, osin mahdotonta — tämä kaikki sisäisen turvallisuuden ja suomalaisen veronmaksajan kustannuksella. Ilmeisesti nyt vihreä ideologia kävelee ylitse: kaikki sisään, maksoi mitä maksoi. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa puhemies! On enemmän kuin huolestuttavaa, että saamme mediasta lukea ja kuulla, että sisäministeri Mikkonen ja Rajavartiolaitoksen päällikkö, kenraaliluutnantti Kostamovaara puhuvat asiasta ihan eri kieltä. Ministeri Mikkosen mukaan itärajan raja-

nylityspaikat voidaan jo nyt sulkea tarvittaessa, mutta Rajavartiolaitoksen päällikön mukaan toimivaltuudet eivät anna oikeuksia palauttaa rajanylittäjiä [Mikko Kärnän välihuuto] ilman, että heidän asiansa selvitetään.

Rajavartioviranomaiset eivät voi toimia ilman lainsäädännön muutoksia, eikä lainsäädäntö tunnista hybridivaikuttamista kunnolla. Tärkein väline, eli mahdollisen hybridioperaation välittömän pysäyttämisen mahdollistava työkalu, puuttuu pakistanne täysin. Tässä kohtaa on kysyttävä: onko tämä vihreän puolueen hallituskysymys? Minun on nyt myös pakko kysyä suoraan pohjalaisittain hienostelematta: kumpi puhuu palturia? Kumpikin ei voi olla oikeassa. Kumpi sitten onkaan, on asian selvittyä aivan ehdottomasti osattava vetää johtopäätökset. Tällaisissa asioissa ei voi suoltaa, mitä sattuu.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisia on syytetty siitä, että me osoitamme hallituksen esityksen puutteita. Meille puhutaan oikeusvaltioperiaatteesta. Hallitus toimii itse huolestuttavalla tavalla periaatteitaan vastaan, kuten hetki sitten toin esiin: puhutaan mitä sattuu, ja lisäksi te kerrotte meille täällä salissa, että voimme tehdä sellaisia päätöksiä, joita nykyinen laki ei salli meidän tekevän. Kysyn, arvoisa hallitus: tätäkö on oikeusvaltioperiaate teidän näkökulmastanne? Te rapautatte valtiopäivien luottamusta ristiriitaisella toiminnallanne.

Me perussuomalaiset vaadimme lait ja pykälät kuntoon, että virkavastuulla toimivat ammattilaisemme voivat tehdä työnsä silloin, kun tilanne sitä vaatii. [Tuomas Kettusen välihuuto] Vastuu on, hallitus, nyt teillä. Ottakaa tämä asia vakavasti ja korjatkaa teille osoitetut puutteet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.06 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen työ valmiuslain päivittämiseksi on tärkeää ja kiireellistä erityisesti nykyisessä turvallisuuspoliittisessa ympäristössä. Hallituksen esityksessä tunnistetaan hyvin erilaisia hybridiuhkia ja poikkeusolojen määrittely on onnistunutta. Esitys ei kuitenkaan anna mitään eväitä välineellistetyn laajamittaisen maahantulon estämiseksi.

Välineellistetty laajamittainen maahantulo tarkoittaa sitä, että vihamielinen toimija käyttää ihmisjoukkoja tai jopa ihmismassoja valtion rajojen ylityksiin kohdemaan hybridivaikuttamiseksi. Tällainen laaja rajanylitys sitoo ja kuormittaa rajaviranomaisia ja vastaanottavan yhteiskunnan turvaverkkoja sekä aiheuttaa suoraa uhkaa väestölle.

Esimerkkejä välineellistetyn laajamittaisen maahantulon käyttämisestä hybridiaseena on Puolaa ja Baltian maita vastaan Valko-Venäjän toimesta vuonna 2021, Kreikkaa vastaan Turkin toimesta vuonna 2020 ja Suomea vastaan Venäjän toimesta 2015—2016. Näissä tapauksissa välineellistetyt ihmiset olivat lähi-itäisiä siirtolaisia, mutta mikään ei estä muidenkaan joukkojen perusteetonta turvapaikanhakua edes vihamielisen valtion sotilaiden osalta.

Hallituksen ainoa ratkaisu tällä hetkellä on kuitenkin vain esittää viranomaisille mahdollisuutta ottaa rakennuksia ja kiinteistöjä haltuun sekä velvoittaa kuljetusyrittäjät osallistumaan maahantulijoiden siirtoihin. Kaikkein tärkein ja ensisijainen työkalu eli rajojen sulkeminen ja turvapaikanhakuoikeuden väliaikainen keskeyttäminen loistaa poissaolollaan. Ilman sitä tämä lakiesitys ei ratkaise mitään. Se jopa pahentaa tilannetta sitomalla enemmän viranomaisten ja yhteiskunnan voimavaroja perusteettomiin turvapaikanhakijoihin.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeri Henriksson on kertonut, että maahantuloa rajoittavaa lainsäädäntöä valmistellaan tästä esityksestä erillisenä. Ministerin mukaan välineellistetyn maahantulon torjuntaan liittyy kansainvälisten sopimusten kannalta vaikeasti ratkaistavia oikeudellisia kysymyksiä. Siksi Suomen tulee vielä selvittää Euroopan komission kanta ja järjestää lausuntokierros. Kanta on hämmentävä, sillä EU:ssa on jo aiemmin luettelemani ennakkotapaukset, joissa Puolan ja Kreikan rajat saatiin suljettua ja turvapaikanhakuoikeutta rajattua ilman, että EU olisi asiaan puuttunut.

Suomen tapaus ratkesi diplomatian keinoin, joita ei Venäjän viimeaikainen käyttäytyminen huomioon ottaen kannata ehkä odottaa enää vastaisuudessa. Venäjä on jo osoittanut valmiutensa välineellistetyn laajamittaisen maahantulon käyttämiseen hybridiaseena. Se on myös osoittanut Suomen lainsäädännön olevan voimaton pysäyttämään sitä ja sen jatkumisen riippuvan Venäjän myötämielisyydestä. Tämä kaventaa Suomen kansallista itsemääräämisoikeutta ja turvallisuuspoliittista liikkumatilaa. Se antaa avaimet ja ohjaajan paikan kiinteästi Venäjälle. Jos tätä hybridiuhan mentävää reikää ei lainsäädännöstämme saada tilkittyä, on Venäjä ainoa voittaja suomalaisten ja välineellistettyjen ihmisten kustannuksella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä. Könttä on poissa. — Edustaja Kärnä on paikalla.

17.11 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! On ollut varsin ikävää kuunnella tätä populistista julistamista, jota kaikki oppositiopuolueet täällä ovat tänään tehneet. Pidän myös tätä kauhukuvien maalailua tässä tilanteessa, tässä muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa me olemme, edesvastuuttomana. Nämä eduskunnan keskustelut katsotaan Kremlissä erittäin tarkkaan.

Arvoisa herra puhemies! Meillä on maastorajaa Venäjän kanssa yli 1 300 kilometriä. On aivan selvää, että tällaista rajaa ei voida millään kristillisdemokraattien esittämillä esteillä sulkea pitävästi. Aidat voidaan kaataa, aidat voidaan myös ylittää. Tästäkin huolimatta pidän tärkeänä, että tulemme vahvistamaan rajaturvallisuutta rakentamalla aitoja tietyille strategisille alueille. Se on erittäin perusteltua, mutta tällöinkin kyseessä on vain hidaste. Sinne tarvitaan miestyövoimaa, ja mikäli Suomeen tällainen laajamittainen järjestetty maahantulohybridioperaatio kohdistuu, meillä on käsissämme laajamittainen joukkojenhallintaoperaatio. Siitä pitäisi olla huolissaan, kuinka me kykenemme siihen vastaamaan.

Opposition tehtävä on tietysti kirittää hallitusta, mutta nyt, arvoisa oppositio, tämä menee kyllä pikajuoksun puolelle. Kristillisdemokraatit ja kokoomus ovat sisäministeriössä vetovastuussa ollessaan tunnustaneet, että Suomi ei voi irtautua kansainvälisistä sopimuksista yksipuolisesti. Perussuomalaiset tunnustivat myös saman asian hallitusvastuussa ollessaan. On aivan totta, mitä edustaja Ronkainen tuossa äsken totesi ja siteerasi ministeri Henrikssonia: asiaan liittyy isoja oikeudellisia ongelmia. Sen takia tätä asiaa ei ole vielä kyetty vedenpitävästi meidän lainsäädännössä ratkaisemaan.

Mutta kyllä — olkaa huoletta — kuten edustaja Heinäluoma täällä aiemmin hienossa puheenvuorossaan totesi, raja kyllä saadaan kiinni, mikäli niin katsotaan tarpeelliseksi. Vuonna 2015 näin myös tehtiin. Silloin, kun Venäjä päästi ilman matkustusasiakirjoja olevia henkilöitä Suomen rajanylityspaikoille ja paine kasvoi liian korkeaksi, puomit laitettiin kiinni ja rajanylitysliikenne keskeytettiin. Näin voidaan toimia myös tällä hetkellä. Maastorajojen yli tapahtuva laajamittainen maahantulo on sitten toinen kysymys.

Arvoisa puhemies! Olen myös hämmästellyt tässä keskustelussa sitä, että meillä jää huomiotta meidän nykyinen Rajavartiolaitosta säätelevä lainsäädäntö. Tasavallan presidentin määräyksellä saadaan erittäin lyhyessä ajassa yli 10 000 minua solakammassa kunnossa olevaa, hyvin koulutettua sissiä tuonne maastorajalle vastaamaan kaikentyyppisiin tilanteisiin ja uhkiin, mitä sieltä on tulossa. On myös huomattava, että tässä tilanteessa näitä joukkoja voidaan sijoittaa, jos katsotaan, myös hampaisiin asti aseistettuna Ahvenanmaalle, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Tämä on meidän lainsäädännössä todella nerokas pykälä, joka mahdollistaa sen, että kaikkiin uhkiin voidaan reagoida todella lyhyessä ajassa ja sillä tavalla, että kyetään näyttämään, että meillä on voima ottaa vastaan tämäntyyppinen operaatio.

Arvoisa puhemies! Toivoisinkin tähän keskusteluun, että me vähentäisimme tätä populismin määrää, mitä täällä on käytetty. Puhutaan asioilla. Niin kuin edustaja Peltokangaskin tietää, pääsemme tätä asiaa tuolla hallintovaliokunnassa pohtimaan, ja mikäli esityksessä on täydennettävää ja katsomme, että sitä tulee täydentää, niin sitten me teemme nämä tarvittavat täydennykset. — Kiitoksia. [Mauri Peltokangas: Loistavaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.15 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Ensinnäkin täytyy kiittää edustaja Kärnää ansiokkaasta puheenvuorosta ja hyvistä nostoista.

Puhemies! Ehkä jatkan tästä, nimittäin lainsäädäntöhankkeista Rajavartiolaitoksen suuntaan. Rajan varautumista ja kykyä vastata normaaliolojen häiriötilanteisiin parannetaan nyt tarkistamalla Rajavartiolaitoksen toimintavaltuuksiin liittyvää lainsäädäntöä, ja tästähän, arvoisa puhemies, sisäministeriö on nyt asettanut hankkeen, jossa arvioidaan rajavartiolainsäädännön muutostarpeita ja erityisesti tehtävänä on valmistella tarvittavat säädösmuutokset, joilla varaudutaan muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen. Minun mielestäni on hyvä, että tämä hanke on asetettu, ja kun tässä tämän keskustelun myötä myös ministerikin on luvannut, että tätä selvitetään, niin tässähän on jo hanke käynnissä ja siellä jo varmasti hyvät pohjat luodaan sille, että lainsäädäntöä pystytään vieläkin muuttamaan.

Puhemies! Haluan vielä tähän keskustelun loppuun tuoda esille myös sen, kuinka hallitus kehysriihessä jo toi merkittäviä lisäpanostuksia rajalle ja Rajavartiolaitoksen toimintaan, myös laajamittaisen maahantulon torjuntaan. Rajavartiolaitokselle nimittäin hankitaan välittömästi kriittistä materiaalia, jolla parannetaan valvontakykyä, laajamittaisen maahantulon hallintaa, voimankäyttöä ja suojaa, tilannekuvaa ja johtamista, liikkuvuutta ja toimintavarmuutta ja myös kybersuorituskykyä. Siitä täytyy kyllä kiittää tätä hallitusta, että kehysriihessä nämä tärkeät toimenpiteet otetaan huomioon myös rahoituksen suhteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.17 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! En tiedä populistisesta julistamisesta, vai kerrotaanko täällä faktoja. Muistan, että eräät kansanedustajat ovat puhuneet jalkapannoistakin, jotka tulevat laittomasti maassa oleville. Ei ole näkynyt eikä kuulunut. Se on totta,

että Kreml varmasti seuraa, mitä Suomessa tapahtuu. Mutta kyllä se on ihan tosiasia, että siellä on myös tasan tarkkaan tiedossa meidän lainsäädäntömme heikot lenkit jo tällä hetkellä, vaikkei me niistä keskusteltaisi sanallakaan — se on aivan varma asia.

Katselin tuossa muutama päivä sitten uutisia, ja siellä rajaviranomaiset kyllä selkeästi vakuuttivat, että aidan rakentamisella on vaikutusta ja heillä on jopa valmius se tehdä, kunhan vain ministeriö antaa siihen määräyksen. Toki varmasti edustaja Kärnä tuntee tämän kentän ja tietää, että ihan joka paikassa se ei ole mahdollista. Mutta kyllä sillä hidastava vaikutus on, niin kuin itsekin totesitte, että näin on. [Mikko Kärnä: Näin totesin kyllä!]

Ja sitten, mitä tulee tuohon historiaan, niin kyllä siis 2015—16 laitettiin raja-asemat kiinni. Se on hieman eri asia. Periaatteessa rajathan ovat kiinni, [Tuomas Kettunen: Ne on kiinni!] pitäisi olla koko ajan itsenäisellä valtiolla, mutta se valvontahan on nyt se ongelma tässä. Ja jos me laitetaan se rajapuomi kiinni, niin otetaanko me sieltä miehitys pois vai ei? Jos siellä on miehitys ja sinne tulee yksikin henkilö, joka anoo turvapaikkaa, elikkä saa kontaktin viranomaiseen, niin hän on käytännössä prosessissa. Eli se ei auta yhtään mitään, että puomi laitetaan kiinni, vaan meillä pitäisi olla lainsäädäntö, että me emme ota vastaan niitä turvapaikkahakemuksia. Se on ainoa, mikä tähän minun henkilökohtaisen näkemykseni mukaan tehoaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

17.19 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Ronkaiselle rakentavastakin puheenvuorosta. On aivan totta, että rajanylityspaikat ja maastoraja ovat eri asioita, mutta haluan korostaa sitä, että mikäli Suomen valtio toteaa, valtioneuvosto yhdessä presidentin kanssa, että Suomeen kohdistuu tällä hetkellä vihamielinen operaatio, niin meillä ei ole siinä tilanteessa mitään velvollisuutta alkaa ottamaan vastaan turvapaikkahakemuksia. Tätä myös ministeri Henriksson yritti korostaa vastauksissaan.

Pidän tietysti tärkeänä, että oikeusvaltiossa me toimimme lakien ja pykälien mukaan, mutta kuten todettua, tässä asiassa on monia haasteita. On erittäin vaikeaa, että Suomi alkaisi kirjoittaa suoraan lainsäädäntöä, joka olisi esimerkiksi Geneven sopimuksen vastainen. Mutta silloin, kun poikkeustila tulee, silloin aivan kaikki sopimukset, aivan kaikki sitoumukset eivät päde, ja tämän varmasti edustaja Ronkainenkin ymmärtää.

Tästä aita-asiasta olen täsmälleen samaa mieltä. Me tarvitaan lisää aitoja sellaisille alueille, jotka ovat kriittisiä — Rajavartiolaitos tietää nämä alueet — ja tuen kyllä voimakkaasti sitä, että sinne määrärahoja myös myönnetään, mikäli RVL tällaista rakentamista esittää. Rajaturvallisuutta täytyy määrätietoisesti lisätä.

Mutta haluan edelleen palauttaa mieliin sen, että vuonna 2015, 2016, kun meille suuntautui paperittomia henkilöitä hakemaan turvapaikkaa, jolloin Venäjä, silloin jo, petti kaikki sopimukset, mitä oli yhdessä sovittu, niin me kykenimme sen rajan sulkemaan silloin, kun se paine kasvoi liian suureksi, ja näin kyetään tekemään myös tällä hetkellä.

Toivon todella, niin kuin sanoin, hyvää käsittelyä tälle asialle hallintovaliokunnassa. Mikäli löydämme sieltä sellaisia asioita, joita voimme vielä lainsäädännöllä tässä yhteydessä tarkentaa, niin ne täytyy tarkentaa. Palautan edelleen mieliinne rajajoukot, jotka voidaan tasavallan presidentin määräyksellä, tahtotilalla, käskyttää toimintaan erittäinkin lyhyellä varoitusajalla. Se on nerokas järjestelmä, ja on hyvä, että meillä on sellainen olemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.21 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan muutamalla sanalla tähän, arvoisat keskustan edustajat, kun täällä on nyt tullut semmoisia puolilupauksia, että hallitus tuo pikaisella aikataululla — niin kuin taisi oikeusministerikin mainita, että on tulossa — nämä tarkennukset. Jäämme niitä odottamaan, en tosin pidätä hengitystä.

Mutta joo, olen siinä mielessä samaa mieltä edustaja Kärnän kanssa, että tosiaankin meillähän on tämä viimesijainen mahdollisuus: tasavallan presidentti saa joukot liikkeelle hyvinkin nopeasti. Mutta itse henkilökohtaisesti toivon, että emme koskaan joudu siihen tilanteeseen, että tasavallan presidentti joutuu tämän tekemään, koska me tiedämme silloin molemmat, missä tilanteessa me olemme.

Meidän näkökulmastamme tämä lainsäädäntö pitäisi saattaa jo hyvin ennalta, näin rauhanajan tilassa, sellaiseen säveleen, että kun sieltä mahdollisesti alkaa tällainen pieni hybridivaikuttamisen siemen nousemaan, niin me pääsemme siinä kohtaa tarttumaan kiinni ja sanomaan että ei, tämä ei toimi. Ja lähinnä haen sitä myöskin sitä kautta, että niin kuin tässä mainitsitte juuri, että Kreml kuuntelee tarkkaan, mitä täällä puhutaan, niin olisihan se Kremlillekin hyvä viesti, että meidän lainsäädäntömme on siltä osin kunnossa, että turha tulla tänne kokeilemaan. Tästä varmasti olemme täysin samaa mieltä, kuten varmasti myöskin hallintovaliokunnassa näin ajatellaan — toivon mukaan näin.

Oikeastaan tähän en sano muuta kuin että toivon myöskin asialle hyvää käsittelyä. Ja kuten salissa tuli ilmi, että mikäli tässä kohtaa voimme lisätä valiokunnan kautta määrättyjä parannuksia, niin olen siihen täysin valmis, täysin rinnoin valmis tekemään ne parannukset yhteistyössä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

17.22 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ronkaiselle en ehtinyt äsken vielä vastata niistä jalkapannoista. Ne on tosiaankin kirjattu tuonne hallitusohjelmaan, ja olen itse ollut luottavainen, että tämä asia toteutettaisiin. Olen edelleenkin tietysti luottavainen, että jotakin näiden kanssa tapahtuisi, mutta hivenen on tietysti toivo jo hiipunut, kun tässä nyt eletään tätä hallituskauden loppupuolta. Mutta se oli tärkeä kirjaus, joka sinne kirjattiin. Ja mikä sitten seuraava hallituspohja onkaan — ovatko siellä perussuomalaiset mahdollisesti — niin suosittelen ottamaan tästä vaarin, tämä on tärkeä asia, että vietäisiin se sitten sitä kautta viimeistään maaliin, jos nyt ministeri Mikkonen ei muilta kiireiltään ehdi tätä asiaa tuoda tänne eduskunnalle käsittelyyn.

Edustaja Peltokankaalle vielä kiitoksia hyvästä puheenvuorosta. Olen aivan samaa mieltä, että on tärkeää, että me annamme sen signaalin sinne Kremlin suuntaan, että tänne ei kannata tulla yrittämään. Voisin kuitenkin katsoa, että meillä on jo tällä hetkellä sellaiset valmiudet, että voimme sanoa, että ei kannata tulla yrittämään, mutta vielä voimme tästä edelleenkin parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.24 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Halusin vielä ottaa puheenvuoron, kun opposition suunnalta tuli muutama puheenvuoro katsoen, ettei hallitus kykenisi teke-

mään toimenpiteitä: tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossa toin esille, kuinka Rajavartiolaitoksen suorituskykyä nyt vahvistetaan merkittävällä lisärahoituksella, mikä kehysriihessä tuli.

Sitten toinen huomio: Oppositiopuolueitten puheenvuoroista tuli semmoinen mielikuva, että jotenkin viranomainen ei olisi ajan tasalla tuolla rajalla. No, Raja yhdessä sidosryhmien kanssa harjoittelee usein tämmöisiä vastaavanlaisia tilanteita varten, yhteistyössä muun muassa rajaseutukuntien kanssa, ja sitä viranomaisten harjoittelutyötähän tehdään koko ajan — viime viikolla esimerkiksi Kainuussa. Nyt jos ja kun tätäkin keskustelua kansalaiset kuuntelevat, niin haluan muistuttaa tästä, jottei jää mitään mielikuvaa, etteikö oltaisi valmiina. Nimittäin koko ajan rajalla ollaan valmiina ja valmistaudutaan kaikkeen toimintaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.25 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Minulla on täysi luotto meidän rajaviranomaiseen ja Rajavartiolaitoksen toimintaan, [Mikko Kärnä: Hyvä!] ja tämä lisärahoitus on äärimmäisen hyvä asia — siinä ei ole mitään epäselvää, sitä ei voi vastustaa missään tapauksessa. Se vaan, mikä tässä minua ihmetyttää, on se, että kun rajaviranomaiset itse sanovat, että lainsäädännössä on puutteita, niin se on se, mihinkä tässä yrittää puuttua.

Ja tässä edustaja Peltokangas sanoi hyvin: tällä on ennaltaehkäisevä vaikutus. Ihan sama kuin me puhutaan vaikka Natosta ja sen artikla 5:stä, niin silläkin on — toivotaan ainakin, että sillä on — tietty ennaltaehkäisevä vaikute, eli pelotevaikute. Ihan samalla lailla näen tässä, että jos meillä on lainsäädäntö jo normaalioloissa siinä mallissa, että voidaan sanoa, että ei tänne kannata tulla — toki näinhän me sanomme joka tapauksessa — niin näkisin sen äärimmäisen hyvänä, että se olisi lainsäädännössä selkeämpänä.

Täytyy vielä nostaa edustaja Kärnän jalkapanta-asia. Kirjauksenahan se oli aivan mahtava, ja olisin itsekin toivonut, että se olisi mennyt maaliin asti, mutta nyt näyttää tosiaan siltä, että tämä hallituskausi loppuu ja ministerillä on tällä hetkellä niin paljon muita kiireitä ollut jo tämän kolme vuotta, että ei ole kerennyt siihen perehtyä, mutta toivottavasti seuraava hallitus ottaa sitten tästä kopin. — Kiitos. [Mikko Kärnä: Loistavaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.27 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tällaisena lyhyenä vastauspuheena tuohon edustaja Kettuselle, ettei varmasti jää kenellekään epäselväksi: niin perussuomalaiset kuin itse henkilökohtaisestikin luotan siis sataprosenttisesti meidän Rajavartiolaitokseen kuten myös mahdollisissa hybridivaikuttamistilanteissa ensivasteen antavaan poliisiin, ja tästä ei ole minkäännäköistä epäselvyyttä. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Ehkä tästä johtuen myöskin kumpuaa se huoleni näistä määrätyistä pykälistä, joita kaipaan, mutta kuten tässä keskustelussa on tullut ilmi, ne ovat sitten tulossa sieltä.

Tartun myöskin sen verran kehuskellen tähän edustaja Kärnän jalkapanta-asiaan, että pidin sitä itsekin aivan loistavana kirjauksena. Toivonkin myös, niin kuin tässä salissa tällä hetkellä hyvinkin vallitsee yksimielisyys siitä, että jospa mahdollisesti vielä loppukaudella aikaa tulisi — tosin näyttää siltä, että meillä on hyvin paljon kiirettä, että aikaa ei tule — si-

säministerille käsitellä tätä asiaa, mutta kenties sitten seuraava hallitus ottaa tämän topakasti. Muistan kyllä sitten seuraavaa hallitusta kannustaa — siis olin talossa tai en — siitä edustaja Kärnän hienosta kirjauksesta, niin että tämä toteutettaisiin tuonnempana. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä kohtaa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Henriksson, varsågod.

Keskustelu

14.48 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jolla muutetaan osakeyhtiölakia, asunto-osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia ja yhdistyslakia etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi.

Tavoitteena on parantaa osakkaiden ja jäsenten mahdollisuuksia osallistua kokouksiin. Etäkokouksena voidaan pitää yhtiökokous, osuuskunnan ja edustajiston kokoukset sekä yhdistyksen ja valtuutettujen kokoukset. Etäkokous pidetään kokonaan etänä ilman kokouspaikkaa. Etäkokouksessa osakkeenomistajajäsen tai edustajiston tai valtuuston jäsen voi käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan kokouksen aikana etänä ja puheoikeutta on voitava käyttää suullisesti.

Värderade talman! Det föreslås att aktiebolagslagen, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag och föreningslagen ändras så att det blir tillåtet att med hjälp av en distansförbindelse och utan stämmo- eller mötesplats hålla bolagsstämma, andelsstämma och fullmäktigesammanträde samt föreningsmöte och fullmäktigemöte. Vid en stämma eller ett möte på distans kan en aktieägare, medlem eller fullmäktigeledamot under stämman eller mötet fullt ut utöva sina rättigheter med hjälp av en distansförbindelse.

Arvoisa puhemies! Ehdotuksen mukaan etäkokouksen pitovelvollisuudesta tai sallimisesta on oltava määräys yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä, joiden muuttamisesta osakkaat tai

jäsenet päättävät määräenemmistöllä. Näin etäkokouksiin siirtymisen vaikutukset otetaan riittävästi huomioon ja päätökselle on riittävä kannatus osakas- tai jäsenkunnan piirissä.

Täydet osallistumisoikeudet kokouspaikalla ja etänä sisältävien hybridikokousten järjestämisen edistämiseksi ehdotetaan, että tällaisesta kokousvaihtoehdosta säädetään erikseen. Lisäksi yhtiökokous taikka osuuskunnan tai yhdistyksen kokous voi tavallisella enemmistöpäätöksellä päättää hybridikokousten järjestämisvelvollisuuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta. Kaikissa yhteisömuodoissa myös hallitus voi päättää hybridikokouksen pitämisestä suoraan lain nojalla. Asunto-osakeyhtiöiden osalta ehdotetaan lisäksi, että vähintään 30 osakehuoneiston asunto-osakeyhtiössä 10 prosenttia yhtiön osakkeista omistavat voivat lisäksi vaatia perinteisen kokouksen sijasta hybridikokouksen järjestämistä. Myös kokonaan etänä pidettäviin kokouksiin siirtyneessä asunto-osakeyhtiössä 10 prosenttia osakkeista voi vaatia hybridikokousta. Lisäksi yhtiö, osuuskunta ja yhdistys voivat voimassa olevaa lakia vastaavasti tarjota muita keinoja, kuten ennakkoäänestysmahdollisuuden ja mahdollisuuden käyttää puheoikeutta kirjallisesti. Etäyhteyshäiriöiden huomioon ottamiseksi ehdotetaan säännöksiä kokouksen puheenjohtajan oikeudesta keskeyttää kokous yhteyshäiriön vuoksi.

Kirjallisen puheoikeuden tarjoamisen helpottamiseksi ehdotetaan, että tietyin edellytyksin tällaisia puheenvuoroja voisi moderoida ennen niiden esittämistä muille kokoukseen osallistuville osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa.

Pörssiyhtiö voisi vuonna 2022 päättää etäkokousten edellytyksenä olevasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta pelkällä ennakkoäänestyksellä.

Värderade talman! Målet med lagändringarna är att förbättra aktieägarnas och medlemmarnas möjligheter att delta i mötena. Vi har sett att de här ändringarna behövs. I praktiken har deltagandet och aktiviteten på stämmor och möten rentav ökat i en del av sammanslutningarna under den tid de temporära lagarna varit i kraft jämfört med före pandemin 2019. Coronapandemin har främjat användningen av nätet både bland sammanslutningar och deras aktieägare och medlemmar när det kommer till deltagande i sammanslutningars beslutsfattande.

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan 1.7.2022, kun yhteisöjen etäkokouksia koskevan väliaikaisen lain voimassaolo päättyy. Lainsäädännön arviointineuvostonkin mukaan esitys on poikkeuksellisen laadukkaasti tehty. Arviointineuvosto antoi esitykselle parhaan arvosanan omalla arviointiasteikollaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari.

14.53 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Korona toi mukanaan paljon ikävää, mutta toisaalta otimme myös monessa asiassa kehitysaskelia. Yksi näkyvimmistä arkielämää koskevista muutoksista oli etäyhteyksin toteutettava kokoustaminen. Opimme, että monta asiaa voidaan hoitaa ilman vaivalloista matkustamista ja pakollista fyysistä läsnäoloa. On hienoa, että voimme taas tavata kasvokkain, mutta täysin samaan vanhaan ei kannata enää palata. Pitkät kulkemiset tunnin infopalavereihin tai rutiininomaiseen tapaamiseen ovat monella tapaa näppärämminkin hoidettavissa.

Etäkokouksissa on toki omat ongelmansa vanhoine käsineen ja katkeilevine yhteyksineen, mutta etäkokoukset ovat kuitenkin parantaneet tilannetta korkeampana osallistu-

misasteena ja pienempinä aikatauluhaasteina etenkin pitkämatkalaisille. Fyysiselle läsnäololle on aikansa ja paikkansa esimerkiksi monenkeskisissä neuvotteluissa tai salassa pidettäviä asioita käsiteltäessä. On kuitenkin selvää, että asioiden hoito, aito tutustuminen ja usein myös yhteinen ymmärrys myös puoltavat kohtaamista. Siitäkin huolimatta on myös paljon teknisiä kokouksia, missä käsiteltävät asiat voidaan kyllä hyvin hoitaa etäyhteyksin.

Puhemies! Nykyisellään väliaikainen poikkeama, joka mahdollistaa etäkokoukset, on siis voimassa kesäkuun loppuun asti. Opittujen hyvien käytänteiden jatkaminen vaatii siis lakimuutoksen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi osakeyhtiölakia, asuntoosakeyhtiölakia sekä osuuskunta- ja yhdistyslakia niin, että sallitaan etäyhteyden välityksellä ilman kokouspaikkaa pidettävät yhtiökokoukset, osuuskunnan ja edustajiston kokoukset sekä yhdistysten ja valtuutettujen kokoukset.

Puhemies! Tämä kaikki on kovin järkevää. Valinnanmahdollisuuksien lisääminen tämänkaltaisessa toiminnassa on kyllä hyvää kehitystä. Koronaa ei ole juurikaan syytä kiitellä, mutta tämän se kyllä meille opetti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan arvoisia edustajia siitä, että täysistunnon ollessa kesken on täysistuntosalissa valokuvaaminen kielletty. — Edustaja Heinonen. [Ben Zyskowicz: Hänestäkö puhuitte?]

14.55 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Lämpimät kiitokset ministeri Henrikssonille hyvästä esityksestä. Osakeyhtiölain ja näiden muiden tässä käsittelyssä olevien lakikohtien muutos, jossa lisätään etäkokous- ja etäosallistumismahdollisuus lainsäädäntöön, on tervetullut.

Oikeastaan ainoa, mitä itse olen näiden etäkokousten kohdalla nyt jäänyt pohtimaan, on se, että mikä on syy järjestää etäkokous tai olla järjestämättä. Tässä tietyllä tavalla tuotiin esille ministerin ja edustajakollegoiden puolelta sitä, että on etäisyys osallistua: on helpompi osallistua esimerkiksi tieosuuskunnan tai tienhoitokunnan tai jonkun muun kokoukseen kauempana, kun sen voi hoitaa etänä. Mutta sitten voimme tulla siihen tilanteeseen, että tätä käytetäänkin tietyllä tavalla myös vallankäytön välineenä, eli käytetään etäkokousta joko sen takia, että saadaan kokoukseen osallistumaan tietyllä tavalla ajattelevia ihmisiä, tai ei järjestetä etäkokousta sen takia, että he eivät pääse osallistumaan tähän kokoukseen. Tällaisiakin esimerkkejä on nyt jo nähty, ja olen saanut viestiäkin niistä, että esimerkiksi yksittäisen jäsenen vaikkapa koronakaranteeni ei ole antanut aihetta siihen, että oltaisiin ryhdytty järjestelemään poikkeusjärjestelyjä, mutta puheenjohtaja on sen käyttänyt hyödyksi. Ja silloin tietysti, jos ollaan tilanteessa — mikä voi olla esimerkiksi asuntoosakeyhtiöissä useinkin edessä — että on äänestystilanteita ja päätöksenteko vaatii äänestystä, niin voidaan tulla siihen tilanteeseen, että onkin ratkaisevaa, otammeko me vastaan ne kauempana asuvat etäosallistujat tai vaikkapa liikuntarajoitteiset, jotka eivät pääse osallistumaan siihen.

Sen takia itse olisin jopa valmis miettimään näiden kyseisten tahojen kohdalla, että tämä etämahdollisuus, sen käyttäminen tai käyttämättä jättäminen, ei olisikaan tällainen tietyllä tavalla vähän niin kuin vallankäytön väline, vaan se voisikin olla velvollisuus. Toivon, että kun tämä lainsäädäntö nyt tässä mallissa todennäköisesti säädetään, niin kun siihen tehdään jossain vaiheessa jonkinlainen tarkistus ja vähän selvitetään, miten laki on toiminut, niin voisi olla 2020-lukua tehdäkin jopa velvollisuus siitä hybridistä, että kokoukseen pi-

täisi voida osallistua aina myös etäyhteyttä käyttäen. Silloin tätä mahdollisuutta ei voitaisi käyttää kyseenalaisella tavalla myös vallankäytön välineenä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

14.59 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Pandemiavuodet ovat totuttaneet monet etäkokouksiin, ja on erinomainen asia, että lakeja nyt pysyvästi päivitetään, jotta muun muassa erinäisten yhtiökokousten ja edustajistojen kokousten pitäminen etäyhteyksin myös jatkossa mahdollistuu. Etäkokousmahdollisuushan on koronapandemian aikana ollut käytössä määräaikaisella lainsäädännöllä, ja se on havaittu toimivaksi ja helpottavaksi ratkaisuksi. Myös hybridikokousmahdollisuus on luonteva ja tarpeellinen. Ihmisten elämä on yhä liikkuvampaa, ja etämahdollisuus lisää mahdollisuuksia osallistua. Liikkuvan työn tai muun elämäntilanteen takia ihmisillä ei aina ole mahdollisuutta olla fyysisesti paikalla jokaisessa tapaamisessa. Nykyteknologian ansiosta tämä ei ole välttämätöntä. Etäkokouksen edellytyksenä lakiehdotuksessa on määräys yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari, edustaja Kalmari ilmeisesti etänä eli poissa. — Edustaja Pelkonen.

15.00 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Läsnä. — Tätä esitystä on odotettu, ja tämä on tärkeä ja erittäin tarpeellinen uudistus. Toivottavasti — itse siis erityisesti toivon sitä — tämä lisää erityisesti asunto-osakeyhtiöissä osakkaiden kiinnostusta perehtyä yhteisiin asioihin, niistä päättämiseen ja oman kortensa kekoon kantamiseen. Mutta huomioon on otettava se Kiinteistöliitonkin huomioima tärkeä asia, että osakkeenomistajien valmiudet etäosallistumispalveluiden käyttöön vaihtelevat hyvin paljon alueellisesti johtuen ikääntyneen väestön osuudesta. Kiinteistöliittohan on helmi—maaliskuussa 21 tehnyt kyselyn, jonka palautteen perusteella suurilla kaupunkialueilla valmiudet arvioitiin olevan kahdessa kolmesta asunto-osakeyhtiöstä ja muilla alueilla yhdessä kolmasosassa asukasosakeyhtiöistä. Eli osallistumisvalmiuksien parantaminen on myös erittäin tärkeää kaikilla mahdollisilla tavoilla.

Kuten tässä hallituksen esityksessä todetaan, etäosallistumisen tarjoaminen voi lisätä kokousosallistumista sekä osaltaan parantaa päätösten laatua ja osakkaiden sitoutumista näihin päätöksiin, mitä pidän erittäin tärkeänä, mikä taas puolestaan voi parantaa myös asumisviihtyisyyttä. Luonnollisesti etäosallistumisen tarve kasvaa sijoitusasuntojen määrän lisääntyessä ja asumisen monipaikkaisuuden yleistyessä.

Kaiken kaikkiaan erittäin tarpeellinen esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

15.01 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä uusia lakeja tehdään sitä mukaa kuin yhteiskunta kehittyy ja tekniikka kehittyy. Lainsäädännönhän pitää olla ajan tasalla, jotta pystytään tekemään lainvoimaisia päätöksiä. Kun osakeyhtiöissä ja muissa tällaisissa yhteisöissä aloitetaan käyttää etäyhteyttä päätöksenteon tämmöisenä teknisenä apuna, se on hyvä asia, mutta eduskunnassa olen puhunut monessa muussa asiassa tästä samasta ongelmasta, kun tähän maahan ei vain saada sitä luotettavaa valokuitutekniikkaan perustuvaa nettiyhteyttä kaikkialle Suomeen. Se on kyllä kansallinen häpeä, että

me puhumme samaan aikaan kehittymisestä, kehittämisestä ja samalla tietoisesti pidämme tietyt seutukunnat täysin ulkona tällaisesta mahdollisuudesta, jotta olisi nopeat nettiyhteydet, koska nettiyhteyksien takanahan tietenkin ovat nämä tällaiset kokoukset, mistä nyt puhumme, sitten tulevat olemaan terveydenhuolto, kauppa, pankkitoiminta, liiketoiminta, yksityinen elämä, televisiot — vuonna 25 muistaakseni lopettaa Digita antennitekniikkaan perustuvan lähetyksen toimittamisen Suomen televisioihin, jolloin pitää olla joku muu yhteys kuin tämä perinteinen yhteys, johon olemme tähän asti tottuneet.

Elikkä tähän asiaan, arvoisa ministeri, kun te istutte siellä oikeusministeriössä ja valvotte ansiokkaasti suomalaisille tärkeitä asioita, niin että lainsäädäntö on ajan tasalla, voisitte kiinnittää entistä terävämmin huomiota, siihen, että laajakaistayhteyksien kuntoon saaminen koko maassa on myös oikeusturvakysymys. Nyt kun esimerkiksi kokouksia pidetään, niin minulla kotonani Ilomantsissa se ei ole ongelma. Meillä on 100 megabittisekunnin laajakaistayhteys valokuitutekniikkaan perustuen. Sen nopeuden saa laajennettua 10 eurolla, 20 eurolla 1 000 megabittisekuntiin, yhteen gigabittisekuntiin. Eli se toimii, mutta se on hyvin, hyvin rajallinen vielä monella paikkakunnalla. Se maksaa toki rahaa, mutta jos halutaan tätä maata kehittää aidosti, esimerkiksi terveydenhuoltoa, niin ilman tätä nopeaa laajakaistayhteyttä se ei onnistu.

Mitä tulee sitten tähän hallituksen esitykseen, jota ministeri äsken ansiokkaasti esitteli, niin tärkeintä minun nähdäkseni on se, että kun tehdään esimerkiksi osakeyhtiöissä päätöksiä yhtiökokouksessa, niin sen kyllä pitää sitten olla aukottomasti oikein tehty päätös, että kaikilla on se mahdollisuus ollut osallistua. Tässä laissa, niin kuin ministeri mainitsi ja edustaja Esko Kivirantakin taisi omassa puheenvuorossaan viitata siihen, jos puheenjohtaja katsoo, että joku yhtiön osakas ei ole saanut yhteyttä ylläpidettyä riittävän hyvällä tasolla eikä ole tietoinen, mitä tapahtuu, puheenjohtajalla on oikeus katkaista kokous. No, se on sitten varmaan tuomioistuimen asia: jos vaikka isoja rahoja jaetaan ja joku jää paitsi tai tehdään väärä päätös, niin sitten varmaan käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa ratkaistaan, onko tämä asia mennyt oikein.

Iso viesti minulta on se, että nyt pitää saada vihdoin ja viimein laajakaistayhteydet tässä maassa kuntoon. Näin ei kerta kaikkiaan voi jatkua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

15.04 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Tuossa edellisen hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä peräsin tänne niitä esityksiä, jotka olisivat sellaisia, että kaikki niitä kannattavat, ja tämä on varmasti sellainen. Kyllä tässä täytyy oikeusministeri Henrikssonia kiittää ehdottomasti siitä, että on hyvä, että tässä koronan jälkeisessä ajassa hyödynnämme niitä teknologian meille tuomia mahdollisuuksia ja otamme kaiken sen opin käyttöön tällaisesta etä- ja hybridityöskentelystä, mitä tässä pandemian aikana olemme saaneet. Tässä kyllä oikeusministeri on tehnyt hyvää valmistelutyötä, ja tämä on kannatettava esitys, ja valiokunnassa hyvillä mielin varmasti sitten tätä käsitellään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustaja Niemi ja sen jälkeen ministeri Henriksson.

15.05 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on suorastaan loistava. Ikävä kyllä se on koronan mukanaan tuoma, mutta toivottavasti koronasta pääsemme eroon. Itse

olen tuolla Tampereella kahdenkin kerrostaloyhtiön hallituksen puheenjohtajana, ja olemme jo jatkuvasti pitäneet joko täysiä Teams-kokouksia tai hybridikokouksia. Mutta nyt mietin sellaista asiaa, että varsinkin tuossa toisessa taloyhtiössä, missä olen, on myöskin aika paljon seniori-ihmisiä. Heillä ei ole välttämättä yhteysmahdollisuutta. Millä tavalla tämä kohta siinä laissa tulee sitten käsitellä, jos jotkut ihmiset sanovat, että ei heillä ole mahdollisuutta osallistua tähän kokoukseen, kun ei heillä ole tämmöistä tietokone-, Teams-yhteyttä taikka mitään? Voidaanko siitä huolimatta sitten jollakin tavalla pitää näitä Teams-kokouksia? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Henriksson.

15.06 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos edustajille hyvin rakentavasta ja myönteisestä palautteesta. On juuri niin kuin moni teistä toi esille, että tämä esitys on tulos siitä, että olemme koronapandemian aikana joutuneet tekemään asioita toisella tavalla. Ja ei mitään niin pahaa, ettei tulisi myös mitään hyvää siitä, ja tämä on yksi esimerkki siitä.

Tämän lain tarkoituksena ja tavoitteenahan on parantaa osakkaitten ja jäsenten mahdollisuuksia osallistua kokouksiin, niin kuin tässä on tullut esille. Ja kyllähän tämä merkittävällä tavalla niitä parantaa. Se on aivan eri asia tulevaisuudessa, kun voidaan järjestää hybridikokouksia, niin että on mahdollisuus olla paikan päällä mutta on myös mahdollisuus osallistua vaikkapa sitten Teamsin kautta. Ja tässä tuli esille myös kysymys siitä, miksi tämä ei olisi pakollista. No, se on myös niin, että mitä tulee meillä esimerkiksi yhdistyksiin, niin yhdistyksissä jäsenet päättävät ja ei olisi oikein demokratian mukaista mennä säätämään laissa, että yhdistyksen pitää tehdä tietyllä tavalla. Sen takia tässä yhdistyksiä ei haluta pakottaa mihinkään vaan annetaan heille mahdollisuus.

Sitten mitä tulee esimerkiksi suurten ja pienten pörssiyhtiöiden ja näiden osakkaiden valmiuksiin, niin ne ovat erilaisia, ja näihin yhtiökokouksiin tarvittavat järjestelyt ovat vielä kehitysvaiheessa. Voi sanoa näin, että valmisteluvaiheessa oli yhtenä vaihtoehtona esillä hybridikokousten järjestämisvelvollisuus vähemmistön vaatimuksesta tällaisissa yhtiöissä, mutta tämä vaihtoehto ei saanut laajaa kannatusta lausuntokierroksella. Sen takia se ei ole mukana.

Mutta sitten tähän kysymykseen sellaisesta henkilöstä, jolla ei ole yhteyksiä tai joka ei pysty osallistumaan. Tässä etäosallistumisessahan voi myös käyttää avustajaa, ja sitten on se fyysinen kokous paikan päällä, eli kyllä tässä asunto-osakeyhtiöille annetaan niitä työkaluja.

Ja sitten, edustaja Hoskonen, olen samaa mieltä siitä, että on tärkeää, että saadaan laajakaista kattamaan vielä paremmin koko maata, ja sen eteen kyllä hallitus myös tekee töitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kalmari.

15.09 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä siitä, että ennakkoluulottomasti olette mennyt siihen suuntaan, mihin maailma muuttuu. Tällä lakiesityksellä vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä, kun turhat liikkumiset vähenevät. Monestihan erilaisiin kokouksiin on saatettu kulkea ihan toiselle puolelle Suomea yhden kokouksen takia, mutta nyt se voidaan hoitaa modernimmalla tavalla. Kiitän myös siitä, että se koskee kaikkia osakeyhtiöitä, asunto-osakeyhtiöitä, niin osuuskuntia kuin yhdistyksiäkin. Ja olen

täysin samaa mieltä siitä, että kuitenkin näillä, esimerkiksi yhdistyksillä, pitää olla oma päätösvalta siitä, miten he tätä toteuttavat, ja on varmasti sellaisiakin pieniä yhdistyksiä, joissa ei ole järkevää aina näin toimia, mutta nyt tämä lainsäädäntö antaa pohjan valita, mikä kulloinkin on paras ratkaisu. Mitä enemmän menemme tämäntyyppiseen käytäntöön, tämä samalla mahdollistaa entistä paremmin sellaisen yhteiskuntarakenteen muodostumisen, mitä ihmiset itse toivovat.

Korona-aikana huomattiin, että ihmisillä oli mielekästä asua esimerkiksi kakkosasunnon paikkakunnilla, ja se toi elinvoimaa näille paikkakunnille. Jos ajatellaan nyt vaikka ihan turvallisuudenkin kannalta vaikkapa Itä-Suomea, niin on hyvä, että ihmiset voivat olla merkittävissäkin töissä osin kotoa käsin tai hoitaa erilaisia velvollisuuksiaan. Minusta Suomi on niin kaunis ja hieno maa, että on hienoa, että erilaisia asioita voi tehdä myös etäyhteyksillä. Se vain vaatii sen, minkä jo edustaja Hoskonen nosti esiin, että laajakaistayhteyksien tulee toimia.

Kiitos tästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

15.11 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti yksi lisäys edelliseen puheenvuorooni. Tuttu tosiasia on se, että tällaisilla taajama-alueilla ja siellä, missä on paljon ihmisiä, markkinathan hoitavat tämän laajakaistayhteyden yleensä edullisesti näille asiakkailleen. Mutta maaseutuolosuhteissa harvaan asutulla alueella, haja-asutusalueella, tätä mahdollisuutta ei ole.

Kotikunnassani rakennettiin laajakaistayhteys. Kunta oli siinä aktiivinen, ja se onnistui. Kunta otti toki siinä riskin, mutta se varmasti kannatti. Tähän pitää kiinnittää valtiovallan huomiota. Markkinaehtoista laajakaistaa, nopeaa laajakaistayhteyttä koko maahan ei saada, mutta valtiovallan pitää kantaa vastuu, että se pitää huolen kaikista suomalaisista, ja tässä on aivan erinomainen mahdollisuus siihen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 48/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään se 30 minuuttia tässä alkuvaiheessa. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.12 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Eduskunnalle on toimitettu kuluttajansuojalain muuttamista koskeva hallituksen esitys. Esityksellä vahvistetaan kuluttajansuojaa, ja sen tarkoituksena on selkeyttää kuluttajan henkilöön kohdistuvissa palveluissa kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia palvelun viivästys- ja virhetilanteissa.

Kuluttajansuojalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 a luku eräistä henkilöön kohdistuvista palveluista. Luvun soveltamisalaan kuuluvia palveluja olisivat elinkeinonharjoittajien kuluttajille tarjoamat terveys- ja sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut, ulkonäköön kohdistuvat palvelut, liikunta- ja muut hyvinvointipalvelut, elämyspalvelut, vapaa-ajan kurssit, juhla- ja ravintolapalvelut sekä taksiliikenteen palvelut.

Värderade talman! Det föreslås att det i konsumentskyddslagen fogas ett nytt 9 a kapitel om vissa tjänster som riktar sig till personer. Målsättningen är att i fråga om vissa tjänster som riktar sig till personer förtydliga konsumentens och näringsidkarens rättigheter och skyldigheter vid dröjsmål med och fel i en tjänst. Uttryckliga bestämmelser om dessa tjänster gör det möjligt för såväl konsumenter som näringsidkare att bättre förutse de ansvar, de skyldigheter och rättigheter som de har enligt lag, och det förbättrar rättssäkerheten.

Arvoisa puhemies! Kuluttajansuojalaissa ei tällä hetkellä ole nimenomaisia säännöksiä henkilöön kohdistuvista palveluista viivästys- ja virhetilanteissa, minkä vuoksi riitatilanteissa on käytännössä jouduttu soveltamaan esineisiin kohdistuvia palveluja koskevan 8 luvun säännöksiä siltä osin kuin niiden voidaan katsoa ilmentävän yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita. Koska 8 luvun säännökset eivät kuitenkaan ole pakottavaa oikeutta henkilöön kohdistuvien palvelujen osalta, on ollut mahdollista sopia kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista näistä säännöksistä poiketen. Ehdotetun luvun säännökset olisivat pakottavia, ja kuluttajan vahingoksi säännöksistä poikkeavat sopimusehdot olisivat mitättömiä.

Uuden luvun säännökset vastaisivat pitkälti 8 luvun säännöksiä, mutta niissä otettaisiin huomioon henkilöön kohdistuvien palvelujen erityispiirteet, kuten se, että palvelun kohteena on esineen tai rakennuksen sijaan ihminen, että palvelun virheestä aiheutuvat vahingot ovat usein henkilövahinkoja ja että jotkin palveluista ovat toistaiseksi voimassa oleviin sopimuksiin perustuvia jatkuvia palveluita.

Ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon myös toimintaympäristön muutokset esimerkiksi palvelujen varaamisen osalta sekä muussa lainsäädännössä tapahtunut kehitys esimerkiksi hintojen ilmoittamisen osalta.

Muita hyödykkeitä koskevista säännöksistä poiketen uuteen lukuun otettaisiin säännös kuluttajan oikeudesta hinnanalennukseen, jos tiettynä ajankohtana suoritettavaksi sovittu kertasuoritteinen palvelu viivästyy olennaisesti. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännökset nykyisin yleisesti käytössä olevasta vakiokorvauksesta kuluttajan peruuttaessa palvelun. Samoin säädettäisiin kuluttajan oikeudesta peruuttaa palvelu eräiden pakottavien syiden, kuten äkillisen sairastumisen tai tapaturman, vuoksi joutumatta maksamaan peruutusmaksua.

Osaa ehdotetun luvun soveltamisalaan kuuluvista palveluista, kuten terveys- ja sosiaalipalveluja sekä varhaiskasvatuspalveluja, koskevat erityislait, joissa säädetään muun muassa palvelun sisällöstä ja laadusta. Ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin näihin palveluihin

siltä osin kuin kyseisistä seikoista ei erityislaissa säädetä. Arvioitaessa sitä, onko palvelussa virhe, otettaisiin huomioon palvelua koskevan erityislain vaatimukset.

Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden alusta. — Kiitoksia, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Kiviranta.

15.17 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys toteuttaa hallitusohjelman kirjauksen siitä, että kuluttajansuojaa ajantasaistetaan etenkin palvelujen osalta. Selvää on, että kuluttajansuojan tulee olla kattava niin tavaroiden kuin palvelujen osalta. Riitatilanteissa pelisääntöjen tulee olla mahdollisimman selkeitä.

Lakiehdotus vastaa olemassa olevaan tarpeeseen henkilöön kohdistuvien palvelujen kohdalla. Näillä tarkoitetaan ehdotetussa laissa terveys- ja sosiaalipalveluja ja varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluja, ulkonäköön kohdistuvia palveluja, liikunta- ja muita hyvinvointipalveluja, elämyspalveluja ja vapaa-ajan kursseja, juhla- ja ravintolapalveluja sekä taksiliikenteen palveluja. Esityksen tavoitteena on selkeyttää kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia palvelun viivästys- ja virhetilanteissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

15.18 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuluttajansuoja on Suomessa kutakuinkin vahva, mutta tosiasia on, että palveluitten osalta se ei ole ollut niin selkeä. Itselläkin on ollut monia tilanteita, joissa olen auttanut jotakuta selvittämään esimerkiksi vakavan sairastumisen vuoksi palvelun perumista tai tämäntyyppisiä, ja kyllä niistä aika haasteellista on ollut päästä sopimukseen. Voi sanoa, että ehkä tämä asema on auttanut sitten, että sopimukseen on päästy, mutta kuvittelisin näin, että tavallinen yksinäinen kuluttaja yleensä on jäänyt altavastaajaksi, eli on todella hyvä, että tämä asia nyt sitten huomioidaan.

Samoin sitten palvelujen osalta niinkinpäin, että on itsestäänselvää, jos vaikka meillä on remontti käynnissä ja sinne tilataan tuotteita, vaikkapa keittiökalusteet, ja kun ne eivät saavu ja remontti ei etene, niin siitä voidaan vaatia reklamaatiota. Palvelujen osalta ne ovat toki monesti pienempiä, mutta ei ole tämäntyyppisiä malleja ollut, jolloin tämä on ihan hyvä selkänoja kuluttajalle lähteä hakemaan omia oikeuksiaan. Tästä varmaan sitten muodostuu se käytännön oikeuskäytäntö ja se taso, millä mennään, mutta tässä on selkeästi ollut puutteita. Ihan hyvä, vaikka tämä on pieni uudistus, että tähän nyt puututaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ei ole enempää pyydettyjä puheenvuoroja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.21 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi postilain muuttamisesta ja sen väliaikaisesta muuttamisesta. Tämän esityksen mukaan nykyisestä Postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun. Lisäksi esitetään, että otettaisiin käyttöön määräaikainen sanomalehtijakelua koskeva valtionavustus niillä alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa keskeiseksi tavoitteeksi on nostettu toimiva viestintä ja tiedonvälitys. Tämän mukaisesti esityksen tavoitteena on turvata postipalveluiden oikeudenmukainen saatavuus koko maassa postilain mukainen yleispalveluvelvoite säilyttäen.

Valtioneuvoston kanslia asetti 14. tammikuuta 2020 ministeriöiden välisen työryhmän arvioimaan posti- ja jakelumarkkinan nykytilannetta, tulevaisuudennäkymiä ja muutostarpeita. Tämän valtiosihteereiden työryhmän tehtävänä oli selvittää kokonaisvaltaisesti vaihtoehtoja postin ja sanomalehtien jakelun turvaamiseksi koko maassa moniäänisen tiedonvälityksen varmistamiseksi ja postinjakelun turvaamiseksi harvaan asutuilla alueilla sekä saaristossa saaristolain mukaisesti.

Työryhmä julkaisi loppuraporttinsa 26. elokuuta 20. Sen keskeisimmät ehdotukset olivat yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirtyminen kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun koko maassa sekä postilaissa yleispalvelun tarjoajalle säädetyn hankintamenettelyn uudelleentarkastelu. Loppuraportissa edellytettiin, että tähän kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun koko maassa voidaan siirtyä sillä ehdolla, että samanaikaisesti niillä haja-asutusalueilla, joilla ei kaupallisin ehdoin toteudu tilattujen sanomalehtien varhaisjakelu, otetaan käyttöön määräaikainen tiedonvälitystuki.

Tarve postilain uudistamiselle ja jakelupäivien harventamiselle on perusteltu, sillä koko toimiala ja sen liiketoimintamallit ovat olleet jo parinkymmenen vuoden ajan voimakkaassa murroksessa, kun tiedonvälitys digitalisoituu. Suomessa kirjemäärien lasku on Euroopan nopeimpia, eikä se ole ennusteiden mukaan pysähtymässä. Erityisesti kotitalouksiin jaettavan osoitteellisen kirjepostin määrä on laskenut. Vuonna 2000 Suomessa jaettiin 1 243 miljoonaa osoitteellista kirjettä, kun taas 20 vuotta myöhemmin, eli vuonna 20, niitä jaettiin enää 500 miljoonaa. Kirjemäärän laskusuunta, postitoiminnan nykyinen luonne ja pitkät etäisyydet luovat haasteita viisipäiväisen keräilyn ja jakelun säilyttämiselle. Kun digitaaliset vaihtoehdot syrjäyttävät perinteisen kirjepostin, ei kirjeitä enää tulevaisuudessa riitä jaettavaksi jokaiselle arkipäivälle. Eli siis jatkossa yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn postiyrityksen pitäisi kerätä ja jakaa yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset vähintään kol-

mena arkipäivänä viikossa arkipyhiä lukuun ottamatta noudattaen laissa säädettyä yleispalvelun laatustandardia.

Myös lehtien jakelumäärät ovat olleet 2010-luvulla laskussa uutissisällön ja kuluttajien huomion siirtyessä yhä enemmän verkkoon. Tämä lehtien jakelumäärien väheneminen on kuitenkin ollut hitaampaa, ja lehtien suhteellinen merkitys postinjakelussa on kasvanut. Olemme vahvasti sitä mieltä, että paperisella sanomalehdellä on edelleen merkittävä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kun jakelumäärät laskevat, jakelusta saatavat tulot vähenevät, mutta kustannuksia ei ole mahdollista karsia samassa suhteessa. Markkinaehtoisesti toimiva sanomalehtijakelu on ajautunut Suomessa tilanteeseen, jossa jakelutoiminta ei ole enää liiketoiminnallisesti kannattavaa useimmilla harvaan asutuilla alueilla, eli palvelua ei markkinaehtoisesti tarjota eikä pystytä tulevaisuudessakaan tarjoamaan tyydyttävällä tavalla. Sanomalehtien jakelu kytkeytyy kuitenkin voimakkaasti kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen ja erityisesti perustuslain 12 §:ssä turvattuun sananvapauteen ja siihen sisältyviin tiedonsaantioikeuksiin.

Esityksessä postilakiin ehdotetaan lisättäväksi sanomalehtijakelua koskevaa valtionavustusta koskevat keskeiset säännökset. Tavoitteena olisi varmistaa monipuolisen ja moniäänisen luotettavan tiedon sekä postipalvelujen oikeudenmukainen saatavuus koko maassa. Tämä ehdotettu valtionavustus kattaisi siis sanomalehtijakelusta niinä päivinä, kun kolmipäiväisen yleispalvelun mukaista jakelua ei ole, syntyneet nettokustannukset ja kohtuullisen voiton. Valtionavustukseen oikeuttavia jakelupäiviä olisi siis kaksi viikossa. Nettokustannusseurannan vuoksi avustuksen saaja ei voisi saada valtionavustusta toteutuneita kustannuksia ja kohtuullista voittoa enempää. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen mallin olisi tarkoitus olla mahdollisimman kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä määriteltäisiin yleispalvelun tarjoajan hoitamat perustuslain 124 §:n mukaiset julkiset hallintotehtävät ja tarkennettaisiin erityisesti tiedoksiantomenettelyä koskevaa sääntelyä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen perusteella. Postilaatikoiden sijaintitietojen luovuttamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleispalvelun tarjoajan olisi luovutettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset postilaatikoiden sijaintia koskevat osoitetiedot. Postilaatikoiden tarkkojen sijaintikoordinaattitietojen luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja voisi periä muilta postiyrityksiltä kohtuullisen maksun kustannuksiensa kattamiseksi.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata kustannustehokas postinjakelu muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa perinteisten postilähetysten määrä vähenee jatkuvasti. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä viisipäiväisen sanomalehtijakelun toteuttamiseksi alueilla, joilla se ei ole kaupallisin ehdoin toteutettavissa. Näin osaltaan varmistetaan yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuus ja tuetaan uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Wallinheimo.

15.27 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Tähän hallituksen esitykseen postilain uudistamiseksi sisältyy sekä hyviä että myös kritisoitavia puolia.

Hyvää erityisesti Posti Oy:n kannalta tässä esityksessä on se, että siinä esitetään konkreettisia toimia vähenevän kirjejakelun kanssa kamppailevan yhtiön ongelmiin. Jatkossa postimerkillisten kirjeiden jakelu tapahtuu siis kolmena päivänä. Esitys pienentää postinjakelukustannuksia noin 30 miljoonalla eurolla vuodessa ja siten hillitsee hinnannostopaineita yleispalvelun piiriin kuuluvissa postipalveluissa. Toisin sanoen esimerkiksi tässä talossa paljon käytettyjen joulupostimerkkien hinnankorotuspaineet pysyvät maltillisina. Kuluttaja siis voittaa tämän osalta tässä uudistuksessa.

Arvoisa puhemies! Kriittisempää näkökulmaa on sen sijaan annettava tähän esitykseen sisältyvästä ehdotuksesta, jolla turvataan sanomalehtien viisipäiväinen jakelu vuoteen 27 asti. Nykymuodossaan ehdotus, josta puuttuvat yleispalvelutuotteiden jakelupäivät, on hyvin ongelmallinen perusjakelussa jaettaville muille tuotteille. Uutismedian kannalta on hyvin tärkeää, että jakelupäivät olisivat samat, yhteneväiset ja kiinteät koko maassa. Lehtien tilaajille, mainostajille ja kustantajille on elintärkeää, että lehti ilmestyy lukijalle määräpäivänä, ei eri alueilla eri viikonpäivinä. Siksi toivonkin, että tähän epäselvyyteen saadaan valiokuntakäsittelyssä muutos ja tarkennus.

Tässä esityksessä toinen kriittinen kohta, johon myös Medialiitto on kiinnittänyt huomiota, on se, millä kriteereillä tämä kolmen lakisääteisen jakelupäivän ulkopuolella toteutettava ja tuettava lehtijakelu toteutetaan. Korjattavaa löytyy muun muassa siitä, kuinka suurilla alueilla kilpailutukset toteutetaan. Nyt ne ovat mielestäni tässä ehdotuksessa liian laajat eli maakunnan kokoiset. Aidon kilpailun synnyttämiseksi kuntataso voisi olla parempi lähtökohta.

Samaten ihmetyttää tässä ehdotuksessa tehty rajaus, jonka mukaan jakelutukeen olisivat oikeutettuja vain vähintään kolme kertaa viikossa ilmestyvät lehdet. Se asettaa lehdet keskenään eriarvoiseen asemaan. Siksi ehdotankin sitä, että tuen piiriin on hyväksyttävä kaikki yksi—seitsemän kertaa viikossa ilmestyvät lehdet, koska ne voivat tarvita jakelua ei-yleispalvelupäivänä. Tämä malli olisi tasapuolinen eri lehtiä kohtaan. Myös jakelun hinta tulee ottaa mukaan kilpailutuksen kriteeriksi tarvittavan valtiontuen ohella, jotta tuettu jakelu ei muutu käyttökelvottomaksi liian korkean hinnan vuoksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen yhteenvetona voi pitää sitä, että samalla kun se ratkoo monia Postin toimintaan liittyviä akuutteja ongelmia, se mahdollisesti luo myös monia uusia ongelmia lisää. Samalla tälläkin kertaa ne Postin kannalta kriittisen tärkeät kysymykset jäävät käsittelemättä ja vastaamatta. Siksi toivonkin sitä, että ensi vuonna aloittava hallitus ottaa näiden asioiden ratkaisemisen omaan ohjelmaansa mukaan. Postin ja erityisesti siitä riippuvaisen median pelisäännöt pitää tehdä selkeämmiksi postinjakeluun liittyvissä asioissa. Itse näen niin, että Postin pitää keskittyä osoitteellisen postin sekä tilattavien lehtien jakeluun ja samalla vetäytyä mainosjakelusta, jossa on kilpailevaa yksityistä toimintaa. Samalla on päivänselvää, että postinjakeluiden yhdistäminen on jatkossa välttämätöntä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja arvoisat edustajat, huomaan, että on pientä halukkuutta debatoida. Nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta, niin kuin teistä osa on jo tehnytkin. — Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen aloittaa.

15.31 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle tämän postilain esittelystä. Nämä esityksen kaksi osaa, postilaki ja jakelutuki, liittyvät olennaises-

ti yhteen. Erityisesti olen tyytyväinen siitä, että tämä jakelutuki on tässä mukana, koska tämä olisi muuten kuolinisku näille pienemmille paikallislehdille ja tällä taataan yhdenvertaisia mahdollisuuksia sanomalehtipalveluihin kansalaisille riippumatta siitä, missä päin asutaan.

Mutta täytyy muistaa se ihmisten huolimomentti, jota ei voi väheksyä, sillä jo nyt tulee paljon palautetta siitä, että posti kulkee liian hitaasti: menee pari viikkoa paketeissa tai näin poispäin, jopa eduskunnan joulukortteja on saapunut perille vasta maaliskuun aikana. Tosiaan, miten tämä kolmipäiväinen jakelu ministerin mielestä tähän kansalaisten huoleen osuu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ronkainen.

15.33 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolta tässä esityksessä aiheuttavat erityisesti sijainti- ja osoitetietoja koskevat turvallisuusnäkökulmat, joita puolustusministeriö on tuonut esiin omassa lausunnossaan. Suomen turvallisuusviranomaisten kattavien sijainti- ja osoitetietojen joutuminen vääriin käsiin olisi mahdollisesti katastrofaalista.

Hallituksen esityksessä postilakiin lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan sijaintitietoja ei luovuteta, mikäli se voisi vaarantaa tietosuojaa, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Asiaa koskevan arvion ja päätöksen tekisi Liikenne- ja viestintävirasto. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: mikä on Liikenne- ja viestintäviraston kyvykkyys tehdä turvallisuusselvityksiä ja arvioida mahdollista uhkaa, kun monella turvallisuusalan toimijallakin on vaikeuksia tunnistaa ja estää hybridiuhkia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

15.34 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä lainsäädäntö. Jos ajatellaan Suomen historiaa sivistysvaltiona, niin jo sieltä Ruotsi-Suomi-valtion, kuningaskunnan ajoilta asti postin jakelu on ollut yksi niistä keskeisistä yhteiskunnallisista palveluista, joka on pitänyt meitä tällaisen tietoyhteiskuntakehityksen kärjessä, ja kyllähän todella Suomi tunnetaan maailmalla hyvinkin maana, jossa esimerkiksi sanomalehtien lukuaktiivisuus on korkea ja tosiaan lukutaito on hyvä, ja siksi tämä sanomalehtien saatavuuden turvaaminen jakelutuen kautta on tietysti aivan keskiössä tässä. Ja kun nyt sitten joudutaan muuttamaan tätä postinjakelua viisipäiväisestä kolmipäiväiseen — aivan ymmärrettävistä syistä, joita ministeri edellä kuvasi — niin kuitenkin voi tulla tilanteita, joissa sitten yksi–seitsemän kertaa viikossa ilmestyvät lehdet voivat joutua kohtuuttomaan tilanteeseen siinä, että ei saadakaan lehteä jaettua tietyillä alueilla, [Puhemies koputtaa] niin kysyisin ministeriltä, mitä mieltä olette edustaja Wallinheimon esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eskelinen.

15.35 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri aika hyvin kuvasi sitä murrosta, mikä postissa ja postinjakelussa on tapahtunut. Vuodesta 2000 kirjepostin määrä on vähentynyt 67 prosenttia, ja ymmärrettävästi näitä muutoksia on tehtävä. Erityisen iloinen olen tuosta jakelutuesta, joka meille harva-asutusalueilla asuville ih-

misille on äärimmäisen tärkeä ja helpottaa sitten printtimediaa, erityisesti maakuntalehtien alenevaa käyrää.

Paperilehti on edelleen suomalaisille äärimmäisen tärkeä. Maailman kolmanneksi eniten suomalaiset lukevat printti- ja paperimediaa. Se kertoo sen tärkeydestä — ei tässä digimaailma tätä helpota.

Itsekin olen vähän huolestunut tästä osoitetietojen luovuttamisesta, koska se on aika helppo menettely Traficomille: postiyrityksenä ilmoittautuva yritys pystyy nämä tiedot saamaan. Onko siihen nyt sitten tässä lainsäädännössä joitakin tarkennuksia tehtävä? Ymmärrän, mihin se perustuu, siitä ei ole kysymys, mutta tuleeko tässä joku turvallisuusaspekti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

15.36 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitokset myöskin ministerille niin postilain muutosesityksistä kuin myöskin sitten jakelutuesta. Niin kuin täällä kollegat ovat muistuttaneet, Suomi on lukeva kansakunta ja erityisesti sanomalehtiä lukeva kansakunta, ja sen tähden kaikki muutokset, mitä tehdään sitten postinjakeluun, joka siellä lehtijakelun taustalla vaikuttaa, on tietenkin hyvin tarkasti arvioitava.

Olisin ministeriltä tässä yhteydessä kysynyt ensinnäkin: minkä verran näissä tukimalleissa katsottiin kansainvälisiä malleja, mitä on olemassa eri maissa? Tiedän, että esimerkiksi joissakin Benelux-maissa on aika korkeitakin tukia. Ja sitten toisaalta: mitä on ajateltu vuoden 2027 jälkeen tapahtuvan?

Nostan vielä huolena esille — täällä on muutama muukin edustaja puhunut tästä yleispalvelun tarjoajan velvollisuudesta antaa sijainti- ja osoitetietoja postipalvelun tarjoajille — kun viime kaudella muutettiin niin, että tuon postipalvelun tarjoaja voi olla suurin piirtein ihan kuka tahansa, kuka vain rekisteröityy postipalvelun tarjoajaksi. Näkeekö ministeri tässä nyt turvallisuusuhkia, [Puhemies koputtaa] ja miten me voisimme tätä lainsäädäntöä muuttaa siltä osin, että turvallisuusuhkat eivät realisoidu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Niemi.

15.37 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, minun on nyt kyllä pakko lausua huolestumiseni tilanteessa, missä meillä pitäisi olla ensi viikon maanantaina kerrostaloyhtiön yhtiökokous ja säännöt määräävät, että kahta viikkoa aikaisemmin lähetetään postissa kokouskutsut ja esityslistat, ja ne on lähetetty kahta ja puolta viikkoa aikaisemmin ajatellusta kokouspäivästä eli ensi maanantaista, mutta vielä tänäänkään niitä ei ole Posti kerennyt jakamaan. Meillä on aika huolestuttavat tilanteet, nimittäin siinä voi kuka tahansa vaatia, että kokous on laiton, kun eivät ole määrämuodot täyttyneet. Onko tämä nyt tätä Postin toimintaa, jos vielä harvennetaan jakoa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

15.38 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille lain esittelystä. Ymmärrän, että Posti on vaikeissa toimintaympäristön muutoksissa, mutta itse saan paljon nimenomaan näistä jakelupäivistä yhteydenottoja ja nimenomaan tästä postinkulusta, mihin edellinenkin edustaja viittasi.

Ja ihan käytännön esimerkkeinä: jos ihminen odottaa esimerkiksi hoitoon pääsyä, kirjettä, niin se saattaa tulla vasta hoidon jälkeen, tai sitten odottaa laskua, niin lasku saattaa tulla vasta eräpäivän jälkeen, jolloin sitten joutuu mahdollisesti muihin vaikeuksiin, jopa ulosoton ja perinnän kautta. Eli tämä postinkulun nopeus on äärettömän tärkeää. Meidän pitää yhteiskuntana nyt panostaa tähän ja huolehtia tämän peruspalvelun toimintaedellytyksistä, ja näkisin, että tämä on niin tärkeä. Sen takia kysyisinkin ministeriltä: jos tätä jakeluvelvoitetta nyt muutetaan kolmeen päivään eli sitä edelleen harvennetaan, onko riskinä, että edelleen pitkittyy tämä jakelu? Tähän toivoisin vastausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kilpi, Kiljunen ja Wallinheimo. Sen jälkeen ministeri Harakan vastaus ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Kilpi.

15.40 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ministeriltä nyt kysyä ja Postin työntekijöihin kohdistamia eriarvoisuusasioita nostaa tässä esille. Postihan teki jo vuonna 2020 ennätystuloksen, ja se oli 66,1 miljoonaa. Totuushan on se, että siellä on kahden kerroksen väkeä töissä: siellä on Postin palkkalistoilla olevia ja sitten on vuokratyöhenkilöitä. Kysyisin nyt: mistä tämä tulos, minkä Posti tekee, oikein revitään? Siellä on vuokratyöntekijöillä huonompi lähtöpalkka, ei iltalisiä, ei lauantailisiä, ei lisätyörahaa. Työtapaturmiinkin suhtaudutaan eri tavalla: ainoastaan Postin työläisten kohdalla lasketaan sitä, onko tapahtunut työtapaturmia vai ei. Ja kun katsotaan, mitä Postin arvoissa lukee, niin siellä lukee: ”Posti on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen työpaikka. Meillä on nollatoleranssi kaikenlaiseen syrjintään tai epätasa-arvoiseen kohteluun liittyen.” Millä tavalla tämä asia oikein on tällä hetkellä kunnossa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.41 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki varmaan arvostamme — täällä käytetyissä puheenvuoroissakin jo tuli tämä esille — sitä, että tähän tulee tämmöistä uutta tiedonvälitystukea, jota annetaan valtion toimesta haja-asutusalueille. Nimenomaan sanomalehtiyhtiöiden varhaisjakelua halutaan tukea. Me toisaalta olemme tietoisia myöskin siitä, että se on rajallinen summa, joka siinä annetaan — sitä ei anneta koko maahan haja-asutusalueille, vaan tässä laissa ollaan sälyttämässä nyt Postille sitten jakeluvelvoite tämmöisenä julkisena palvelutehtävänä.

Halusin tarkistaa nyt ministerin kantaa siihen, onko tässä nyt riski siitä, että Postille, jonka pitäisi olla tuottava yritys, sälytetään sellainen julkinen palvelutehtävä, joka on aidosti tappiollinen, ja sillä subventoidaan tämän Postin tappiollisen toiminnan kautta sanomalehtiyhtiöiden varhaisjakelua lähestulkoon sillä tavalla, että nämä sanomalehtiyhtiöt pystyvät itse sanelemaan, minkätyyppiset tehtävät he siirtävät sitten Postin jaettavaksi. Onko tämä itse asiassa kilpailulain vastainen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Wallinheimo, ja sen jälkeen ministeri Harakka.

15.42 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän sitä painetta, mikä ministeriöllä lakia säätäessään nimenomaan tässä laissa on. Tämä on tasapainottelua monen eri asian kanssa.

Kysyisin vielä ehkä kolmea kohtaa: Millä kriteereillä tämä kolmen lakisääteisen jakelupäivän ulkopuolella toteutettava ja tuettava lehtijakelu nyt sitten toteutetaan? Minkä takia tässä kilpailutuksessa tuli nyt sitten maakunnan kokoinen alue, ei esimerkiksi kuntatason alue? Ja miksi jakelutukeen olisivat oikeutettuja vain vähintään kolme kertaa viikossa ilmestyneet lehdet? Se nimittäin asettaa nämä lehdet keskenään eriarvoiseen asemaan. Toivoisin myös, että tätä katsottaisiin sitten valiokunnissa uudelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Harakka, olkaa hyvä.

15.43 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä oli monenlaisia kysymyksiä. Koetan niitä nopeasti käydä läpi. Tämä ei ole mikään ihan yksinkertainen kuvio postilain kuin sitten tämän uuden kilpailutuksenkaan osalta.

Näiden kiinteiden jakelupäivien osalta korostan sitä, että sanomalehdet eivät kuulu — eivät ole koskaan kuuluneet eivätkä tule tämänkään lainsäädännön myötä kuulumaan — postilailla säännellyn yleispalvelun piiriin. Niillä alueilla, joilla tämä valtionavustus vaikuttaa, jakelupäivät olisivat kiinteät, jolloin ne lehdet, jotka eivät kuulu tämän avustuksen piiriin, voivat joko vapaasti valita ne ilmestymispäivät myöskin markkinaehtoisen toimijan osalta tai sitten noudattaa näitä sen yleispalveluyrityksen etukäteen kertomia päiviä.

Tämä kilpailutettavien alueiden määritteleminen oli yksi vaikeimpia asioita tässä koko tämän kilpailutuksen ja jakelutuen osalta. Nyt lähtökohta on se, että Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaisi markkina-analyysissään nämä avustuskelpoiset alueet. Ne eivät noudata välttämättä nyt tiettyjä maantieteellisiä rajoja, toisin kuin edustaja Wallinheimo tässä sanoi, mutta ne eivät saisi olla liian pieniä, jotta syntyisi aitoa, mielekästä kilpailua, mutta eivät myöskään liian suuria, niin että siihen eivät sitten voisi osallistua nekin yritykset, joille se koko muodostaisi aidon kilpailun esteen.

Kilpailun este käytännössä syntyy sitten siitäkin, jos jakelun koordinaatit ovat yksinomaan yleispalveluvelvoitteen käyttäjän omaisuutta. Me olemme puolustusministeriön kanssa käyneet erittäin hedelmällistä keskustelua juuri näistä turvallisuusnäkökohdista yrittäen löytää sen lähtökohdan, että se ei muodostaisi kilpailun estettä mutta se ei myöskään muodostaisi turvallisuusongelmaa. Tämä dialogi jatkuu edelleenkin. Voi tietysti olla montaa mieltä siitä, missä määrin Traficom on oikea viranomainen arvioimaan turvallisuutta, mutta esimerkiksi radiotoimiluvissa tällainen valtuutus Traficomille on annettu muita viranomaisia kuullen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt puhujalistaan, edustaja Eskelinen.

15.45 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Postihan on suuri työnantaja, 21 000 työntekijää, ja huoli tässä oikeastaan on, kun noita lausuntojakin lukee ja tätä keskustelua on käynyt, nyt sitten näistä jakelijoista. Meillähän on reilu 5 000 postinjakajaa, ja tämä kolmipäiväinen aiheuttaa sen, että noin 4 000 putoaa 27 viikkotuntiin — pienipalkkaisella alalla, jonka vetovoima on äärimmäisen heikko. Ja nythän on Postilla Tampereella, Helsingissä ja taitaa myös Oulussa ja Turussa olla osittain jo käynnissä tämä vuoropäiväjakelu. Sillä ovat pystyneet sitten jakelijoille turvaamaan sen täyden työajan ja samoin sitten — jututin Hel-

singin porukkaa — myös rekrytoimaan tähän jakeluun. Tärkeintä olisi miettiä nyt sitten tämän jakelun osalta vuoropäivämahdollisuutta, -kokeiluita, erityisesti näillä varhaisjakelualueilla ja kaupunkiseuduilla juuri tämän pienipalkkaisen ja raskaan työn, ulkotyön, tekijöille, jotta meillä se jakelu sitten tulevaisuudessakin säästyisi.

Sitten tähän yleispalveluvelvoitteeseen ja kirjeisiin. Katsoin, että postilaissahan on, että neljä vuorokautta ja 50 prosenttia pitää olla kirjeistä jaettu. Postin paperista katsoin, että tämän hetken toteutuma on 97,6 prosenttia, eli kyllä nyt kumminkin aika yksittäisiä tapauksia ovat nämä, missä menee viikkoja — on minunkin eduskunnan joulukortteja tullut helmikuussa vasta. Pääosinhan nyt näkyvät kirjeposti ja yleispalveluvelvoite toimivan, mutta on sitten näitä murheita, mitä tässä edustajat ovat tuoneet esille. Erityisesti sitten, jos se liittyy johonkin terveydenhuoltoon tai laskuihin tai muihin, niin näissä varmaan on sitten kovastikin petrattavaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kymäläinen.

15.48 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Varmasti meillä kaikilla tässä salissa on tiedossa postimarkkinoilla käynnissä oleva raju muutos. Osoitteellisten kirjeiden määrä on laskenut merkittävästi 2000-luvun alusta lähtien, ja laskusuunta jatkuu edelleen digitalisaation ja sähköisen viestinnän lisääntymisen vuoksi. Tästä syystä postilain uudelleentarkastelu aikanaan kirjattiin nykyiseen hallitusohjelmaan.

Esityksen taustalla on valtiosihteerityöryhmän tärkeä selvitystyö, ja nyt esitys on edennyt tänne eduskuntaan. Hallituksen esitys koostuu kahdesta osasta, yhtäältä postilain muuttamisesta ja kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun siirtymisestä sekä toisaalta sanomalehtijakelua koskevan tilapäisen valtionavustuksen käyttöön ottamisesta.

Nämä esityksen kaksi osaa, postilaki ja jakelutuki, kuuluvat erottamattomasti yhteen, ja pidänkin erityisen tärkeänä, että esityksessä on mukana myös tämä sanomalehtien jakelutuki. Moniäänisen tiedonvälityksen kannalta on keskeistä, että myös niillä alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua, turvataan sanomalehtien viisipäiväinen jakelu, vaikka postin keräilyä ja jakelua kevennetään kolmipäiväiseksi. Tämä on keskeistä paitsi harvaan asuttujen alueiden tiedonsaannin ja yhdenvertaisuuden myös paikallislehtien säilymisen näkökulmasta.

Jo nykyisellään painettujen sanomalehtien levikki on vähentynyt huomattavasti digitaalisisältöjen myötä. Tämä koettelee erityisesti pienempiä paikallislehtiä, jotka taistelevat selviytymisestään kannattavuuden rajoilla. Mikäli sanomalehtien jakelu vähenisi muun postin mukana kolmipäiväiseksi niillä alueilla, joilla ei ole kaupallista varhaisjakelua, olisi se käytännössä kuolinisku näille pienille paikallislehdille. Se taas voisi tarkoittaa sitä, että monen pienen paikkakunnan uutiset jäisivät kokonaan julkaisematta, koska ne eivät päätyisi suurempiin lehtiin. Tätä me emme tietenkään halua, vaan haluamme pitää huolta tiedonvälityksen moniäänisyydestä. Valtionavustusta siis tarvitaan. Lisäksi sen avulla pyritään hillitsemään digitalisaatiosta johtuvaa sanomalehtien levikin laskua ja sitä kautta niiden hintojen nousua. Se on siis sekä kuluttajien että alan toimijoiden etu.

Mitä taas tulee itse postilain muuttamiseen, nyt siis ehdotetaan siirryttäväksi kolmipäiväiseen postin keräilyyn ja jakeluun EU:n postidirektiivissä säädetyn poikkeamismahdollisuuden mukaisesti. Jatkossa yleispalvelun tarjoajan olisi keräiltävä ja jaettava yleispalveluun kuuluvat postilähetykset vähintään kolmena arkipäivänä viikossa arkipyhiä lukuun

ottamatta. Yleispalvelun tarjoaja olisi velvollinen tiedottamaan kotitalouksille keräily- ja jakelupäivänsä sekä ylläpitämään tietoa keräily- ja jakelupäivistä verkkosivuillaan.

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen piiriin kuuluvilla alueilla yleispalveluvelvoitteen alaiset jakelupäivät olisivat kiinteät. Varhaisjakeluverkkojen alueella viisipäiväinen sanomalehtijakelu säilyisi jatkossakin kaupallisin sopimuksin toteutettavana.

Vaikka tässä nyt ehdotetaan yleispalveluvelvoitteen keventämistä, on hyvä muistaa, että postilain tarkoituksena on turvata postipalvelujen saatavuus ja laadukas yleispalvelu koko maassa. Tämä ei ole nyt muuttumassa. Tälläkin hetkellä varhaisjakeluverkon alueella posti voidaan jakaa kolmena päivänä viikossa. Suurin vaikutus tällä muutoksella olisikin varhaisjakeluverkon ulkopuolella asuviin.

On hyvä, että tämä postilaki menee täällä eduskunnassa myös perustuslakivaliokuntaan, joka tarkastelee asiaa nimenomaan myös yleispalveluvelvoitteen toteutumisen kannalta ja ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tätä tilannetta kuitenkin helpottaa se, että sanomalehtijakelua koskeva valtionavustus mahdollistaisi myös kirjepostin ja muiden postituotteiden jakelun avustetun sanomalehtijakelun yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Otamme tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa pikimmiten käsittelyyn, jotta uusi sääntely saataisiin toivotussa ajassa voimaan, ja toki otamme tässä keskustelussa esille tulleita seikkoja käsittelyssämme huomioon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Autto.

15.53 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tässä valiokuntamme puheenjohtaja Suna Kymäläinen esitteli niin hyvin tätä lakiesitystä ja edellä tietysti jo ministeri Harakka myöskin hienosti hoiti oman roolinsa, että ehkäpä hyvin lyhyesti opposition puolelta vähän tuntoja tähän valiokuntakäsittelyyn.

Tosiaan todella tärkeää on se, että lainsäädäntö mahdollistaa Postin mielekkään toiminnan tässä muuttuvassa maailmassa. Mielestäni kyllä Postin johtoa voi kiittää siinä missä kaikkia postilaisia, joita Suomessa paljon onkin, siitä, että tätä muuttuvaa olosuhdetta on nykyisen lain puitteissa pyritty mahdollisimman hyvin kuitenkin ottamaan huomioon ja palvelua turvaamaan. Toki täytyy sanoa, että kun tämä uusi lakimuutos on tässä ollut lähestymässä eduskuntaa, niin kiihtyvään tahtiin sitten tietysti media on ollut kiinnostunut aiheesta ja kansalaisilta on alkanut tulla palautetta. Jossain määrin on noussut kyllä esiin myös niitä tapauksia, joita täällä joissakin lähetekeskustelupuheenvuoroissa on mainittu, että postinkulku on kestänyt luvattoman kauan. Varmasti valiokunnassa tulemme tarkkaan perehtymään tähän jakelun laatukysymykseen.

Kaiken kaikkiaan sanoisin kuitenkin, että pääsääntöisesti Posti on kyllä tehnyt Suomessa halki vuosikymmenten hyvää työtä. Tosiaan kun postinjako on työtä monelle suomalaiselle, niin tietysti se, miten turvataan postilaisille kokoaikaista ja täysipäiväistä työtä, sikäli kun postilaisten elämäntilanne on sellainen, että tätä kaivataan, ja miten taas sitten mahdollistetaan semmoisen joustavamman työn tekeminen sellaisille henkilöille, joille se on sopivampaa, myös tämä työnjohdollinen työ, on todella taiten tehtävä, ja on tärkeää, että lainsäädäntö antaa siihen sopivaa väljyyttä.

Kaiken kaikkiaan sitten koko isänmaan kannalta olennaista on se, että tämä luotettava ja laadukas postinjakelu mutta myöskin sitten nyt tämä lehtien jakelu joka puolella maata saadaan turvattua. Tässä mielessä varmasti yksi sellainen erityinen, tärkeä valiokunnassa esil-

le otettava kohde täytyy liittyä kilpailutusalueisiin, siihen, miten se toteutetaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Aivan viimeisenä totean, kuten tässä ajassa pitää kaikkiin hallituksen esityksiin suhtautua, että sitä näkökulmaa, miten nämä vahvistavat Suomen kokonaisturvallisuutta, tietysti molemmissa valiokunnissa on nyt syytä tarkkaan käydä läpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.56 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä uusi postilaki, postilain uusiutuminen ei johdu siitä, että Posti olisi julkisena palveluyhtiönä hoitanut tehtäviänsä huonosti, ei ollenkaan. Posti on suoriutunut tehtävistään erinomaisesti koko organisaation puitteissa luonnollisesti, ja erityisesti pitää kiittää työntekijöitä, jotka puurtavat — Kusti polkee, posti kulkee — ja tekevät sitä työtä, jolla me saamme näitä posteja.

Tämä uusi postilaki ei myöskään muuta postin saajien käytännön elämää käytössä lainkaan. Tässä pikemminkin vain sopeudutaan tähän, ei voi sanoa markkinoilla tapahtuneeseen muutokseen vaan laajemmin yhteiskunnassa tapahtuneeseen muutokseen nimenomaan kirjeiden välityksen osalta, johon ministerikin omassa esittelypuheenvuorossaan viittasi. Tässä on niin raju muutos tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, kun se perinteinen kirjeposti, postimerkillä varustettujen kirjelähetysten määrä on laskenut 70 prosenttia, eli hyvin nopeasti on laskenut, ja koko Posti-yhtiön tuloksesta 2–3 prosenttia tulee näillä perinteisillä postimerkkimyynneillä, eli myöskin postilaitos on muuttanut toiminnan luonnetta. Tässä suhteessa tämä jakelun keskittyminen nyt kolmeen arkipäivään viiden sijasta on paikallaan. Se vastaa ajan henkeen, ja siinä suhteessa se on mielekäs.

Tässä yhtenä muutoksena, jonka tässä jo toin aikaisemmassa kysymyksessä esille, on tämä varhaisjakelun jakeluvelvoite, jossa niille alueille, joilla tämä uusi tukijärjestelmä ei mahdollistu, tulee sitten tämä jakeluvelvoite Postille. Se on tietysti semmoinen kysymys, jota kannattaa minusta vielä edelleenkin vähän pohtia: voidaanko sälyttää yhtiölle tämmöinen tappiollinen toimintamuoto ja kuinka meidän kilpailulainsäädäntömme siihen vastaa. Sitä joudutaan varmaan myöskin valiokuntavaiheessa vielä vähän pohtimaan, mutta tunnistan ne paineet, mitä tässä on esillä.

Puhemies! Haluaisin nostaa vielä erityiskysymyksen esille. Toimin siis Postin hallintoneuvoston puheenjohtajana, ja siinä roolissa haluaisin painottaa yhtä seikkaa, joka liittyy laajemmin Postin toimintamuotoon, yhteen ulottuvuuteen. Meillähän on maahanmuuttajaväestöä, ja me tiedämme hyvin selvästi sen, että heidän työllistymisasteensa on huonompi kuin niin sanotuilla kantasuomalaisilla. Posti tyypillisenä yhtiönä on ottanut hyvin vahvan linjan siitä, että nimenomaan suositaan voimakkaasti maahanmuuttajaväestöä. Minusta se on arvokas lähestymistapa siinä, että maahanmuuttajat, uudet Suomen kansalaiset löytävät tätä kautta väylän — he löytävät sekä työtehtäviä itselleen että sen kiinnekohdan, jolla pystyvät antamaan luontevan panoksensa omaan elämiseensä tässä maassa. Posti on tässä kyllä toiminut poikkeuksellisen esimerkillisesti. Halusin vain korostaa tätä erityisteemaa, kun me puhumme tässä Postista ja kiinnitämme sen toimintaan huomiota.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso poissa. — Edustaja Essayah.

15.59 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen lopetteli omaa puheenvuoroansa Postin työntekijöitten tilanteeseen, ja itsenikin, kun tuossa Postin

hallintoneuvostossa olen mukana, täytyy sanoa, että en ihan niin valoisana näe sitä tilannetta — edelleenkin on todella vaikea saada postinjakajia ja jatkuvasti työpaikkoja on auki. Siinä mielessä varmasti on mietittävä, mitkä ovat ne keinot, millä me saamme sitten houkuteltua alalle työntekijöitä. Toki tämä vuoropäiväjakeluun siirtyminen jo nyt suurissa kaupungeissa on varmastikin tehnyt niistä työpäivistä mielekkäämpiä, mutta joka tapauksessa alallahan on koko ajan työntekijävajetta.

Mutta sitten ihan itse tähän lakiesitykseen.

Ensinnäkin tämä lakiesitys on todellakin nähtävä, niin kuin täällä valiokunnan puheenjohtaja Kymäläinen totesi, yhdessä tämän postilain muutoksen osalta mutta sitten myöskin tämän jakelutuen osalta, muutoin nämä olisivat aika eriparisia esityksiä viedä eteenpäin, ja on aivan välttämätöntä, että tämä jakelutuki on tässä varmistamassa tämän sanomalehtien jakelun viisipäiväisyyden.

Tässä yhteydessä olisinkin halunnut vielä ministeriltä kysellä sitä, että mitä tapahtuu vuoden 2027 jälkeen. Onko sitä ajatusta sitten ajateltu? Onko todellakin niin, että tämä aikahorisontti printtimedian osalta ulottuu vain sinne saakka, ja ajattelemmeko, että siinä vaiheessa viimeisetkin ovat siirtyneet digilehtien lukijoiksi? Itse uskon, että printtimedialla on edelleenkin se jalansijansa tulevaisuudessakin, mutta mikä on se malli, millä sitten varmistetaan tämä lehtien jakelu myöskin siellä haja-asutusalueilla?

Tässä jo patistelinkin tuossa debattipuheenvuorossa siihen, että näitä kansainvälisiä malleja tietysti kannattaa käydä läpi. Silloin kun meillä Suomessa tätä jakelutukea oltiin tekemässä, pelättiin, että tuleekohan tässä taas joitain kilpailuneutraliteettikysymyksiä. Ne rahamäärät ovat moninkertaisia, mitä esimerkiksi Benelux-maissa käytetään oman postilaitoksen tukemiseen, ja siinä mielessä en usko, että se on se ongelma. Mutta totta kai asiat pitää tehdä oikein ja kilpailutilanne on pidettävä tasaveroisena, mutta toisaalta myöskin on huomioitava, että jos vertaa Benelux-maita ja vertaa Suomea, niin kyllä täällä hivenen pidemmät nämä välimatkat ja etäisyydet ovat ja asutus on huomattavasti harvempaa.

Mutta vielä kertaalleen nostan esille tämän yleispalveluvelvoitteen tuoman velvollisuuden antaa näitä sijainti- ja osoitetietoja kenelle tahansa postipalvelun tarjoajalle, ja kun tänä päivänä tosiaan postipalvelun tarjoaja voi olla kuka tahansa, niin siinä mielessä edelleenkin toivon, että valiokunnassa tähän turvallisuuskysymykseen kiinnitettäisiin erityistä huomiota ja tarvittaessa tehtäisiin pykälämuutoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka, kolme minuuttia.

16.02 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Kiitos tästä edelleenkin hyvin monipuolisesta keskustelusta. Jäi tuossa vielä debattipuheenvuoroihinkin osaan vastaamatta, koetan tässä nyt huomioida nekin.

Todellakin, meille jokaiselle arkipäivästä on tuttua se, että postilähetykset eivät tule perille silloin, kun pitäisi. Siihen tämä postilain muutos ei ole tuomassa mitään muutoksia. Tätä laatustandardia eli tätä yleispalvelun kulkunopeutta ei ehdoteta muutettavaksi.

Edustaja Kiljunen Postin hallintoneuvoston puheenjohtajana oli totta kai huolissaan siitä tilanteesta, siitä niin sanotusta perälaudasta, joka tähän on ollut pakko tuoda mukaan siltä osin, jos käy niin, että tämä kilpailutus joltain osin ei tule toteutumaan tavalla, joka pystyisi varmentamaan nyt sitten sen, että siellä haja-asutusalueilla se viisipäiväinen jakelu toteutuisi. Silloin yleispalvelun tarjoajalle, joka siis voi olla muukin kuin Posti, sanotaan nyt

yleisesti yleispalvelun tarjoajalle, jäisi se tappio vastattavaksi — tietenkin vain siltä osin, kun tätä valtionapumäärärahaa ei ole käytettävissä tai se ei riitä kattamaan kustannuksia vielä sen päälle, mitä kustantajilta maksuja tästä jakelusta peritään. Mutta on selvää, että koko tämän lainsäädännön lähtökohta ja lopputulema olisi se, että kokonaisuudessaan yleispalvelun tarjoajan taloudellinen taakka kevenee merkittävästi.

Tämä turvallisuuskohta herättää tietysti nykyisessä maailmantilanteessa erityistä huomiota. Sanoisin, että se keskustelu, jota olemme käyneet puolustusministeriön kanssa ja jota myöskin Traficom tulee käymään turvallisuusasiantuntijoiden kanssa selvittääkseen näitten jakeluyhtiöiden turvallisuusulottuvuuksia, on parannus olemassa olevaan lainsäädäntöön, jossa ei lainkaan ole huomioitu tällaista tilannetta, ei ole lainkaan rajoitettu sitä tietojensaantioikeutta, jota jakeluyhtiöllä nyt Postissa on, eli siltä osin tämä kyllä ehdottomasti paranee.

Postin asemaa ei ole tarkoitus myöskään tällä lainsäädännöllä muuttaa, mutta kyllä Postin työntekijöiden näkökulma, jonka edustaja Eskelinen muiden muassa nosti esille, on huomioitu sillä tavalla, että mahdollistetaan se kokoaikaisen työn tarjoaminen ja nimenomaan vuoropäivämallilla. Ja tämä vuoropäivämallihan on nyt jo tarkoittanut sitä, että siellä, missä markkinaehtoinen varhaisjakelu on mahdollista, nyt jo käytännössä sovelletaan tätä kolmipäiväistä mallia.

Edustaja Essayah arvuutteli, mitä tapahtuu vuoden 27 jälkeen. Jos pieni loppukevennys sallitaan, niin näinä maailmanaikoina ei oikeastaan uskalla oikein sanoa, mitä ensi kuussakaan tapahtuu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raideliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 18. asiasta. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raideliikennelaki tuli voimaan tammikuun alussa 2019. Nyt annetulla hallituksen esityksellä 38/22 raideliikennelakiin tehtäisiin toinen tarkistuskierros. Lakiin esitetään lisättäväksi muun muassa kaksi uutta pykälää:

Näistä ensimmäinen koskisi kaluston siirtolupaa esimerkiksi huolto- ja kunnossapitovarikolle silloin, kun tälle kalustolle ei ole myönnetty raideliikennelain mukaista kaluston käyttöönotto- tai markkinoillesaattamislupaa. Jo nykyisellääänkinhän esimerkiksi metrojunia siirretään valtion rataverkon kautta huollettavaksi, ja on tietysti tärkeätä, että tällaisille kalustonsiirroille säädetään turvallisen siirtämisen edellytykset, ja silloin siirtolupa olisi voimassa vain tällaisia yksittäisiä kalustonsiirtoja varten.

Toinen raideliikennelakiin esitetty uusi pykälä koskisi erilaisia pilotti- ja testihankkeiden vaatimuksia. Meillähän tällaisia pilottihankkeita on luvassa lähiaikoina, esimerkiksi autonomisen junaliikenteen testihankkeet ja tavanomaista rataverkkoa ja kaupunkiraideliikenteen rataverkkoa yhdistävän duoraideliikenteen pilottihankkeet, ja juuri tällaisiakin tarpeita varten on säädettävä turvallisen liikennöinnin takaavista järjestelyistä.

Lisäksi lakiehdotuksella esitetään muutoksia ratakapasiteetin jakamista koskeviin menettelyihin niin, että rataverkon haltija voisi jakaa joustavammin sellaista ratakapasiteettia, joka on jäänyt normaalin prosessin puitteissa jakamatta tai jota on palautettu rataverkon haltijalle. Myös Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin esitetään eräitä lisäyksiä ja tarkennuksia, ja ne liittyvät lähinnä EU-lainsäädäntöön.

Sitten tätä huhtikuun 7. päivänä eduskunnalle annettua hallituksen esitystä on täydennetty 21.4. annetulla täydentävällä hallituksen esityksellä, jonka numero on siis 57/22, ja sillä pyritään vastaamaan tämän ajankohtaisen tilanteen asettamiin haasteisiin. Tällä täydentävällä esityksellä pyritään turvaamaan kansantalouden ja sen keskeisen toimialan eli metsäteollisuuden kannalta välttämättömien puutavarakuljetusten sujuminen. Kuten tiedetään, Venäjä on asettanut raakapuulle maaliskuun alussa vientikiellon EU:n jäsenvaltioihin. Se siis tarkoittaa sitä, että Venäjältä kansainvälisinä rautatiekuljetuksina tuotu raakapuu, joka on enimmillään ollut jopa viidennes metsäteollisuuden raakapuun tarpeesta, täytyy korvata kotimaisella tai muualta Euroopasta tuotavalla raakapuulla, jotta metsäteollisuuden tehtaat voisivat jatkaa toimintaansa ilman seisautuksia. No, tämä raakapuu pitää saada eri puolilta Suomea ja satamista tehtaille ja metsäteollisuuden valmistamat tuotteet edelleen maailmalle. Tätä varten tarvitaan lisää vaunuja puutavarakuljetuksiin. Siksi hallituksen esityksessä esitetään, että Suomen sisäisiä puutavarakuljetuksia voitaisiin määräaikaisesti hoitaa kansainvälisen liikenteen kalustolla — paino sanalla ”määräaikaisesti”. Tällaista Suomessa toimivien metsäteollisuuden yritysten tai näiden Venäjällä tai Baltian maissa toimivien tytäryhtiöiden omistamaa kalustoa on nykyisellään Suomessa noin 2 000 vaunua, ja on siis tärkeätä, että sitä voitaisiin käyttää tässä akuutissa kalustopulatilanteessa Suomen sisäisiinkin puutavarakuljetuksiin. Tämä määräaikainen poikkeusmenettely olisi voimassa vuoden 26 loppuun asti, ja siihen mennessä metsäteollisuusyritysten ja rautatieyritysten pitäisi hankkia EU-vaatimukset täyttävää puutavarakuljetuksiin sopivaa kalustoa.

Lopuksi haluan vielä korostaa sitä, että metsäteollisuudella on Suomen kansantaloudelle erittäin suuri merkitys. Noin 20 prosenttia Suomen ulkomaankaupasta on metsäteollisuuden tuotteita. Metsäteollisuus on merkittävä työllistäjä, ja metsäteollisuus tuottaa huomattavan osan myös valtiontalouden verokertymästä. Näin ollen tämä ehdotettu määräaikainen poikkeusmenettely on nykyisessä tilanteessa välttämätön ratkaisu paitsi metsäteollisuuden myös koko kansantalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.10 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tulen tähän pönttöön, kun tässä sai kerta luvan keskustella näistä molemmista esityksistä, jotka tänään tässä salissa raideliikennelakiin liittyen ovat käsittelyssä. Kiitän jälleen ministeri Harakkaa asian esittelystä, ja todellakin näiden lainsäädäntöjen taustalla on huoli siitä, kuinka metsäteollisuutemme saa niin puut tuonne tehtaille kuin sitten myöskin valmiit tuotteet liikkeelle.

Tässä on tarkoitus, että helpotetaan kaluston siirtämistä koskevia uusia säädöksiä ja raideliikenteen testi- ja pilottihankkeita koskevia vaatimuksia ja sitä kautta edistetään raideliikenteen automaatiota ja joustavoitetaan ratakapasiteetin jakamista koskevaa sääntelyä. Lisäksi tässä on joitakin teknisluonteisia muutoksia, joita EU:n lainsäädäntö edellyttää.

Tällä siis lisättäisiin säädökset muun muassa kalustoyksikön siirtolupaa koskevista vaatimuksista, ja näin luodaan oikeusperustaa ja turvalliset puitteet kaluston siirtämiselle. Osaltaan tässä tuotaisiinkin jo olemassa olevia kalustoyksiköiden siirtämistä koskevia käytänteitä lain tasolle. Ehdotuksen mukaan kaluston siirtolupa olisi väliaikainen ja Liikenne- ja viestintävirasto arvioisi luvan myöntämisen yhteydessä sen, että siirrosta ei aiheudu vaaraa rautatiejärjestelmän turvallisuudelle. Siksi on erityisen tärkeää mielestäni, että siirtolupa ei kuitenkaan oikeuttaisi pidempiaikaiseen liikennöintiin rataverkolla ilman kalustolle myönnettyä markkinoillesaattamislupaa tai käyttöönottolupaa.

Turvallisuuden kannalta pidän tärkeänä, että ehdotuksen mukaisesti testi- ja pilottihanketta koskevaan ilmoitukseen olisi sisällytettävä suunnitelma toimenpiteistä, joilla turvataan, että hanke ei vaaranna rautatiejärjestelmän turvallisuutta.

Kuten kaikki tiedämme, tämän toisen esityksen, hallituksen esityksen 57, taustalla on Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen seuraukset kotimaiselle metsäteollisuudelle, kuten tässä alussa totesinkin. Vastapakotteena länsimaiden talouspakotteille Venäjä on kieltänyt raakapuun viennin Euroopan unionin alueelle ainakin vuoden 2022 loppuun asti. Korvatakseen venäläistä raakapuuta metsäteollisuus tarvitsee kotimaista raakapuuta ja tuontia muualta maailmalta. Näitä kuljetuksia varten tarvitaan puutavarakuljetuksiin vaunukalustoa. Metsäteollisuuden toimijat ovat viestittäneet, että nykysääntelyn puitteissa Suomen sisäisiin puukuljetuksiin ja metsäteollisuuden tarpeisiin ei ole riittävästi tarjolla sopivia EU:n tyyppihyväksyntävaatimuksia täyttäviä kalustoyksikköjä. Raakapuuta on tuotu Venäjältä Suomeen sellaisilla kalustoyksiköillä, joiden käyttö on Euroopan unionin lainsäädännön ja raideliikennelain nojalla rajattu vain kansainvälisiin rautatiekuljetuksiin.

Metsäteollisuus on Suomen teollisuuden kivijalka. Se muodostaa noin viidenneksen koko Suomen tavaraviennistä ja on merkittävä työllistäjä. Emme voi olla huomioimatta asiaa kansantalouden merkittävyyden näkökulmasta. On siis selvää, että meidän tulee tehdä kaikkemme helpottaaksemme toimialaa tämän äkillisen toimintaympäristön muutoksen myötä nyt, kun kansainvälisiä puukuljetuksia korvataan kotimaisen raakapuun kuljetuksilla. Mutta tässäkin asiassa on erittäin tärkeää, että sääntely on määräaikainen poikkeusmenettely, joka olisi voimassa vuoden 2026 loppuun. Siihen mennessä Suomessa toimivien metsäteollisuuden yritysten ja rautatieyritysten tulisi hankkia EU-vaatimusten mukaista vaunukalustoa Suomen sisäisiä puutavarakuljetuksia varten, jotta poikkeusmenettelystä voidaan luopua. Esityksen tarkoituksena olisikin ainoastaan tilapäisesti helpottaa metsäteollisuuden kohtaamaa poikkeuksellista tilannetta Venäjän hyökkäyksen ja pakotteiden myötä, ja siitä syystä pidän tätä asiaa tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Olemme ottaneet tänään liikenne- ja viestintävaliokunnassa ennakkokäsittelyyn nämä molemmat lakiesitykset ja pyrimme toimimaan mahdollisimman ripeällä aikataululla, jotta nämä esitykset tulisivat mahdollisimman pian voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.15 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä sekä ministeri omalta osaltaan että valiokuntamme puheenjohtaja edustaja Kymäläinen esittelivät tätä lakiesitystä, näitä molempia lakiesityksiä, niin hyvin, että en kovin seikkaperäisesti puhu, mutta haluan kiittää ministeriä todella tärkeästä esityksestä. Tosiaan tähän ensimmäiseen lakiesitykseen sisältyvät nämä siirtolupa-asiat, ja toisaalta näihin pilotti- ja testihankkeisiin liittyvät lakipykälät on myös todella hyvä ja tärkeä saada ajan tasalle, samoin kuin esimerkiksi tämä kapasiteetin jakaminen. Nämä ovat hyviä ja perusteltuja joustoja raideliikennelakiin.

Tosiaan tältä osin varmasti tämä varsinainen pihvi nyt sitten liittyy tietysti tähän metsäteollisuutemme logistiikan turvaamiseen, että ulkomaille rekisteröityä kalustoa saadaan käyttää myös täällä kotimaan liikenteessä, ja on kyllä, arvoisa puhemies, todella tärkeää, että liikenne- ja viestintäministeri on tarttunut tähän asiaan. Metsäteollisuuden merkitys Suomen kansantalouden keskeisenä kulmakivenä on aivan kiistaton, ja jos ajatellaan sitä, että tosiaan tavaravientimme arvosta viidennes tulee sieltä, niin kovin monen palkat jäävät maksamatta, jos tehtaiden pitää seisoa. Kun tosiaan Venäjän raakapuun tuonti on ollut noin viidennes metsäteollisuuden kaikesta raaka-aineesta, niin puhumme todella merkittävistä puuvirroista, joita nyt pitää saada kotimaasta tehtaille päin ohjattua, ja toki sitten tietysti tuotteista, jotka pitää saada edelleen maailmalle.

Kyllähän Suomen logistiikka kokee nyt todella hurjan murroksen myöskin, kun olemme viime päivinä kuulleet esimerkiksi nämä suunnitelmat siitä, että Saimaan kanava ei ehkäpä tulevina vuosina ole käytettävissä niin kuin on suunniteltu. Tosiasiahan on, että tällä hetkellä kanavassa ei kukaan liikennöi, koska liikenteen jatkumisesta ei tietenkään tällaisessa sota-ajassa ole varmuutta. Tässä mielessä ollaan todella isojen kysymysten äärellä. Tässä mielessä on todella tärkeää, että nyt tätä suomalaisten omistamaa ja suomalaisten muutenkin käyttämää kalustoa, joka aiemmin on ollut tässä kansainvälisessä liikenteessä, voidaan nyt sitten täysimääräisesti tässä poikkeustilanteen vallitessa käyttää täällä kotimaassa.

Arvoisa puhemies! Niin kuin kaikissa asioissa, tässäkin kokonaisturvallisuus on tärkeää. Se tuo meille taloudellista turvaa, että logistiikka toimii. Saimme tänään tuolla valiokunnan ennakkokuulemisessa kyllä myöskin hyvää informaatiota siitä, että myöskin raideliikenteen turvallisuus ja asianmukaisuus tulee ihan täysin turvatuksi. Vaikka tämä kalusto on byrokraattisesti rekisteröity Venäjälle, niin se on [Puhemies koputtaa] aivan kuranttia, hyvää ja uutta tavaraa Suomen raiteille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.18 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Samalla tavalla kuin valiokunnassa näitä pykäliä käsitellään päällekkäin, ja itse myös otan erityisesti kantaa tuohon kalustoon.

On hienoa, että ministeri on reagoinut tähän asiaan ja vastataan nyt siihen metsäteollisuuden akuuttiin huutoon. Tietysti kun hallitus on tehnyt vahvoja toimenpiteitä myös kehysriihessä metsäteollisuuden ja erityisesti suomalaisen puun ja metsien käytön lisäämiseksi, se luo painetta sitten myös raiteille ja kalustoon. Eipä tässä paljon vaihtoehtoja ole. Niin kuin tässä on aiemmin todettu, kyllä meidän metsäteollisuudessa on tärkeintä, että nyt sitten lakkosuman jälkeen niin sellutehtaat, paperitehtaat kuin metsäteollisuus muutenkin pyörivät ja sitä raaka-ainetta on saatavilla.

Nämä vaunuthan ovat tietysti olleet käytössä, ja käsittääkseni näillä on noin 40 prosenttia suomalaisesta puusta ajettu jo tällä hetkellä. Oikeastaan se kysymys ja pohdinta nyt on, kun nämä ovat kansainväliseen liikenteeseen standardoituja, että mikä ero tässä nyt sitten on ollut tämän EU-standardoinnin osalta. Minulle on väitetty, että se ei ole hyvin merkittävä, ja kuten Autto viittasi, raideturvallisuuteen ja liikenneturvallisuuteen sillä ei ole ilmeisesti mitään vaikutuksia. Tämä kalustohan on ollut pitkälti metsäteollisuuden joko omistamaa tai sitten vuokraamaa kalustoa, ja uskoisin, että siellä nyt pääosin ne on pidetty kunnossa, mutta tämä turvallisuuskysymys oikeastaan tähän.

On hienoa, että tähän on reagoitu ja todellakin nyt sitten tässä tilanteessa saadaan suomalaista metsäteollisuutta ja työllisyyttä pidettyä yllä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.20 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Metsäteollisuuden kuljetustarpeisiin tarvitaan nyt kalustoa, ja tässä tilanteessa näitä vaihtoehtoja ei todellakaan juuri ole, koska kun huomioi tämän meidän erilaisen raideleveyden, niin siinäkin mielessä näitten raaka-aineitten siirtäminen ihan täällä maan sisäisessä liikenteessä vaatii nyt tätä lisäkapasiteettia.

Tuossa kuitenkin kun raideliikennettä, raideliikenteen vapautumisen lainsäädäntöä käsiteltiin, niin siinä yhteydessä silloin vähän, voisiko sanoa, tämmöiset ilkeät äänet väittivät, että Suomessa lähdettiin romuttamaan tahallisesti kalustoa, jotta voitaisiin välttyä siltä, että ei tarvitsisi vuokrata kalustoa ulospäin. En tiedä, koskeeko tämä laisinkaan tätä kuljetuskalustoa vai onko kysymys ollut näistä henkilöliikenteen kalustoista, mutta nyt kun ministeri on paikalla, niin pystyisikö hän sanomaan, onko tässä kalustossa tapahtunut nimenomaan tavarakuljetuksen puolella tai henkilöpuolella jollakin tavalla tällaista tarkoituksellista tai sitten kenties kaluston iän kulumisen myötä tapahtunutta suurempaa romutusta tai kalustosta vanhan kaluston poispyyhkimistä. Elikkä tällaisia mediassa kuulee, tämäntyyppisiä väitteitä, ja tähän mielelläni haluaisin kuulla, mikä on todellinen tilanne.

Sinällänsä tämä siirtokapasiteetin ja myöskin sitten pilotti- ja testihankkeet mahdollistava lainsäädäntö on varmastikin tässä tilanteessa tarkoituksenmukaista ja hyvää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.22 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kun ministeri on vielä paikalla ja tuossa äsken en puheenvuorossani ehtinyt kysymyksiä esittämään, niin tässä vielä ainakin yksi kysymys mieleeni nousi.

Mutta tuon ensin esille tässä näitä huolia, joita toimikentältä on kuulunut jo ennen kuin tämä lakiesitys on eduskuntaan asti tullut, lähinnä tässä valmistelun aikana. Varmasti myös ministeri on näitä huolenaiheita kuullut rautatiemarkkinoiden kehittymisestä, siitä pelosta tavallaan, että voiko venäläinen rautatieyritys tulla Suomen rautatiemarkkinoille tämän lainsäädännön kautta. Toisaalta on myöskin tuotu esiin nämä mahdolliset painostusyritykset ja oltu huolissaan muun muassa siitä, että Venäjä ottaisi tämän kaluston niin sanotusti

omaan käyttöönsä. Mutta näiden osalta on toki tärkeää se, että edellytetään toimilupaa ja turvallisuustodistusta, jottei tällaisia toimilupia tai turvallisuustodistuksia myönnettäisi missään EU:n valtiossa tämän poikkeustilan aikana. Ja toki sitten tarkastus siitä, että tämä kalusto on juridisesti pätevä olemaan suomalaisten omistuksessa, on tietenkin myös tärkeä huoli, ja varmasti olette sitä valmistelussa myös pohtineet.

Mutta siis tarkoituksena on tehdä tämän lain ja tämän poikkeustilan ajalle tällainen seurantaryhmä, ja kysyisinkin nyt ministeriltä sen kysymyksen, jota alkuun lupasin: keistä, mistä toimijoista tämän yhteisen seurantaryhmän on tarkoitus koostua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Harakka, kolme minuuttia.

16.24 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Jos keskityn tähän jälkimmäiseen teemaan, joka tietenkin on ajankohtainen ja johon tämä Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan on suomalaisen elinkeinoelämän todellakin pakottanut ja tällä tavalla myöskin sitten lainsäätäjän reagoimaan, uskaltaisinko sanoa, ennätysnopeasti, niin totean tietysti ensin, että me käsittelemme tässä suomalaisten yksityisten yhtiöiden omistamaa kalustoa, emme siis VR:n kalustoa, joten tässä nyt ikään kuin huolehditaan siitä, että meillä on muutakin tavarakuljetuskalustoa kuin se, mitä VR Osakeyhtiö hallinnoi.

Sitten näihin huoliin, joita aivan aiheellisesti täytyy käsitellä ja joihin täytyy vastata tämän hallituksen esityksen nojalta ja joita edustaja Kymäläinen nosti tässä hyvin esiin, voidaan todeta, että kyseessä siis todellakin on suomalaisten yhtiöiden omistamaa kalustoa riippumatta siitä, minne se on rekisteröity, taikka sitten tytäryhtiön tai Baltiassa toimivan muun kaluston omistajan tai vuokraajan kalustoa. Eli siis nimenomaan emme halua siirtää rahavirtoja venäläisille yrityksille.

Painostusta varmastikin on mahdollista näinä aikoina sieltä suunnasta osoittaa, mutta emme näe mitään syytä, että Venäjällä olisi mitään oikeutettuja vaatimuksia esimerkiksi kaluston palautuksen suhteen, ja tämä väitetty kuuden kuukauden aikaraja ei kuulu millään muotoa Suomen ja Venäjän välisiin valtiosopimusjärjestelyihin, ja siksi on luontevaa, että kaluston omistaja päättää itse siitä, missä se kalustoa säilyttää ja milloin, jos koskaan, sen palauttaa takaisin sitten muihin valtioihin.

Ja totta on myöskin se, että ei ole mahdollista, että tätä kautta jokin venäläinen rautatieyritys tulisi Suomeen harjoittamaan liikennettä. Se edellyttäisi toimilupaa, turvallisuustodistusta EU-lainsäädännön mukaisesti, eikä todellakaan nykyisessä tilanteessa Suomi eikä mikään muukaan EU-maa ole valmis päästämään venäläistä rautatieyritystä EU:n rautatiemarkkinoille. Tässä suhteessa olemme varmoja siitä, että voimme huolehtia sekä kuljetusten että suomalaisten turvallisuudesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raideliikennelain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 38/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 57/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka ilmeisesti käytti esittelypuheenvuoron äsken, elikkä edustaja Koskela, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.28 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä halutaan siis lisätä käytettävissä olevaa vaunukalustoa tilanteessa, jossa venäläinen raakapuu korvataan kotimaisella raakapuulla. Nyt käytössä oleva vaunukalusto ei riitä metsäteollisuuden tarpeisiin, ja siksi esityksellä halutaan mahdollistaa Suomessa olevien kansainvälisten vaunujen käyttö kotimaan sisäisiin kuljetuksiin.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa kuitenkin esille, että riittävän kaluston lisäksi tarvitsemme raideliikenteessämme myös lisää vaihtoehtoisia reittejä. Vaihtoehtoiset ja toimivat ratayhteydet turvaavat huoltovarmuutta siinä, missä riittävä kalustokin. Valitettavasti nykyisessä rataverkossamme on monia pullonkauloja, jotka aiheuttavat ruuhkia ja samalla hidastavat henkilöliikennettä.

Hallitusohjelmassa on kirjattuna vähäliikenteisten ja jo käytöstä poistettujen ratayhteyksien käyttöönotto. Mielestäni ensisijainen uudelleen käyttöön otettava raideyhteys olisi kaikki Suomen viisi pitkittäisrataa yhdistävä Suomen kehärata, jota voitaisiin käyttää etenkin tavaraliikenteen tarpeisiin. Meillä on paljon panostettu pitkittäisiin ratayhteyksiin. Poikittaisyhteydet ovat jääneet vähemmälle huomiolle.

Tämän poikittaisradan kautta saataisiin tavaraliikennettä jaettua tasaisemmin ympäri Suomea, myös pohjoiseen ja etelään. Näin muut ratayhteydet eivät ruuhkautuisi, ja Tampereen liikenteellisesti ongelmalliselle ratapihalle ei tarvitsisi mennä. Suomen kehärata on osin käytössä mutta pätkii Pori—Parkano—Haapamäki-välillä sekä Savonlinnan Laitaatsillan kohdalla. Huomattavaa on, että kehäradalta pääsee Porin lisäksi myös pohjoisen Suomen satamiin. Näihin vaihtoehtoisiin reitteihin pitäisi nyt panostaa samalla, kun etsimme keinoja turvata vaunukaluston riittävä määrä.

Uutisista olemme saaneet lukea, että Saimaan kanava todennäköisesti suljetaan yhtenä Venäjän suorittamana painostuskeinona, jos ja kun Suomi liittyy Natoon. Tämä on aiheuttanut itäisissä maakunnissa huolta siitä, miten rahti saadaan siirrettyä satamiin. Saimaan kanavan kautta kulkeva liikenne voitaisiin siirtää kokonaan kehäradalle ja sitä kautta esimerkiksi Porin satamaan. Huomionarvoista on, että Porissa on jo LNG-terminaali. Tämä antaa mahdollisuuden käyttää Pori—Parkano—Haapamäki—Savonlinna-ratayhteyttä vähäpäästöisten biokaasuvetureiden pilottikohteena.

Porin sataman strateginen sijainti ja rooli ovat nyt tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa ja todennäköisen Nato-jäsenyyden myötä korostuneet aivan uusiin sfääreihin. Porin satama toimii puolustuslogistiikankin kannalta paremmin kuin Suomenlahden satamat. Porin sataman kautta on lyhin yhteys muihin Pohjoismaihin. Sadalla miljoonalla saisi kunnostettua välin Porista Niinisaloon — sata miljoonaa on sama summa, jota on suunniteltu

käytettäväksi Saimaan kanavan kunnostamiseen. Tämä väli on erityisen tärkeä jo Niinisalon varuskunnan ja yhteisten sotilasharjoitustenkin takia.

Tälläkin hetkellä on Niinisalon kankaalla käynnissä laaja sotavoimien Arrow 22 -harjoitus, jossa ovat mukana muun muassa Viro, Latvia, Yhdysvallat ja Iso-Britannia parasta aikaa. Olin eilen siellä vierailulla, pääsin näkemään sen myös konkreettisesti. He ovat tuoneet mukanaan raskasta kalustoa sinne paikan päälle. Raiteilla kaluston siirtäminen harjoitusalueille on huomattavasti helpompaa kuin kumipyörillä siirrettäessä, sen me tiedämme, jolloin ne tuovat ongelmia myöskin muulle liikenteelle. Tänäänkin kun tulin tänne, niin moottoritiellä tuli vastaan lavetteja aika monta, ja ne olisi ollut helpompi siirtää raiteita pitkin sinne Niinisaloon. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.32 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Ehkä tähän edelliseen puheeseen nopeasti tarttuen: On totta, että tämä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan asettaa meillä Suomessa liikenneinfran suhteen niin huoltovarmuuden kuin ylipäätänsäkin tämän maan toimivuuden osalta meidät asentoon, jossa me joudumme katsomaan, mitkä ovat vaihtoehtoiset kuljetusmuodot niille, mitä ei pystytä nyt tekemään. Tässä toki on tärkeää katsoa koko Suomea.

Mitä tulee sitten Saimaan kanavaan ja huoleen siitä investoinnista, joka Saimaan kanavaan on suunniteltu, jonka oli tarkoitus vuosia viedä eteenpäin ja tuoda vesikuljetusmahdollista, ympäristöystävällisempää kuljetusmuotoa itärajan ja erityisesti teollisuuden tarpeisiin, niin tämä huoli, joka nyt tämän Saimaan kanavan liikennöinnin loppuessa on, ei kyllä korjaannu sillä, että me katsomme investointeja esimerkiksi länsirannalta, vaan meidän on pakko katsoa myöskin, kuinka me siihen katastrofiin, joka nyt koetaan tuolla itärajalla, pystymme vastaamaan, kuinka me pystymme antamaan näköalaa niille teollisuuden toimijoille, jotka nyt ovat valmistautuneet väliaikaiseen liikennöintiin muutoin kuin tämän Saimaan kanavan kautta. Hehän olivat tehneet valmistautumista jo sen pohjalta, että Saimaan kanavan kunnostus olisi alkanut, ja tämä nyt varmasti pitkittyy, joten kyllä siellä on erityisen tärkeää nyt siihen raidekapasiteettiin panostaa, ja tässä tietenkin Luumäki—Joutseno-väli kaksoisraiteen osalta on ensiarvoisen tärkeä, koska nyt tämän Saimaan kanavan poistumisen myötä 50 000 rekkalastillista siirtyy tielle ja se ei kyllä hiilijalanjäljessä kilpaile kansainvälisten yritysten kanssa, joiden kanssa nämä suuret toimijat taistelevat.

Tosiaan kun tässä nyt näitä kaluston siirtolupia helpotetaan ja suomalaisessa omistuksessa olevien rekisteröityjen vaunujen käyttöä tehdään lainsäädännöllä väliaikaisesti mahdolliseksi, niin olen ymmärtänyt niin, että suomalaisessa omistuksessa on noin 1 400 puutavaravaunua mutta tämän lisäksi oli tarkoitus, että vaunukalustoa myös vuokrattaisiin Baltiasta, eli tämäkään ei riitä täysin sitä kotimaan sisäistä puuliikennettä vielä helpottamaan. On tietenkin myös merkittävää siltä osin, että tämä lainsäädännössä mahdollistetaan.

Ministeri voi kenties vastata, jos tarpeelliseksi katsoo, kuinka tämä Kaakkois-Suomen, Itä-Suomen kulkuvaje nyt tullaan sitten tämän investointipäätöksen perumisen myötä [Puhemies koputtaa] kenties ratkaisemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.35 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustajat Koskela ja Kymäläinen nostivat kyllä nyt erittäin tärkeän asian esille. Ministerihän on muutama päivä sitten lausunut, että tämä 95 miljoonan euron aiottu investointi Saimaan kanavaan on peruttu. Näissä olosuhteissa on tietenkin aivan ehdottomasti tärkeää näin menetellä, mutta samanaikaisesti tulee sitten se ongelma, millä tavalla me tuolla Itä-Suomessa pidämme huolta siitä, että tavara liikkuu. Tässä ei todellakaan riitä pelkästään se, että lainsäädännöllä tätä kalustoa nyt yritetään saada, vaan pitäisi myöskin pystyä pitämään meidän väylät siellä kunnossa. Olikohan muistaakseni Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja, joka jo esitti sitä, voitaisiinko tämä raha, mitä oli aiottu, nyt ottaa näille itäisen Suomen väylille, niin itäradalle kuin myöskin sitten maanteille, koska on myöskin huoltovarmuuskysymys, millä tavalla me pystymme itäisessä Suomessa varmistamaan tavaroitten siirtymisen paikasta toiseen.

Kun ajattelee näitä isoja ratahankkeita, joita nyt Suomessa on ollut Liikenne 12 -ohjelmankin puitteissa, niin itäpuolihan siinä jäi vähän heikommalle, joten siinä mielessä nyt olisi oikea aika satsata nimenomaisesti sinne. Tässä yhteydessä täytyy myöskin muistuttaa sitten näistä lannoitteitten kulkureiteistä: nämä ovat myös sellaisia, jotka ruokaturvan kautta näkyvät sitten meidän elintarviketurvallisuudessa. Tämä olisi hyvä huomioida myöskin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Harakka, kaksi minuuttia.

16.37 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Kiitos, puhemies! Tarkennan nyt vain sen verran Saimaan kanavan sulkujen uudistamishankkeen osalta, että liikenne- ja viestintäministeriö tulee esittämään lisätalousarvion yhteydessä tämän eduskunnan jo hyväksymän investoinnin purkamista, eli siis se edellyttää hallituksen esitystä ja se edellyttää tietysti eduskunnan hyväksyntää, jos — ja uskallan sanoa kun — tähän järjelliseen ratkaisuun järjettömänä aikana voidaan päätyä. Siinä on käytännön syitä, siinä on periaatteellisia syitä. Toimintaympäristö kanavalla on ollut, kuten kaikki tietävät, nyt jo pitkään haasteellinen ja vaikea, mutta on selvää, että Suomi ei myöskään hyökkääjävaltiota halua hyödyttää investoinneilla.

Tietysti seuraava kysymys on sitten se, että mikäli tämä sitoumus voidaan säästää, niin mitä seuraavaksi. Me olemme ymmärtääkseni tässäkin salissa perusväylänpidon osalta yksimielisiä siitä, että niitä 17 miljoonan euron lisäsäästöjä, jotka momenteillemme sijoitettiin tämmöisessä kehysmenettelyssä, ei poisteta tästä tienpidosta, joka joka tapauksessa on kokenut ja tulee kokemaan kovia sekä aivan ennennäkemättömän kelirikon takia että bitumin erittäin ikävällä tavalla nousseen hinnan takia, ja voidaan kai siis todeta, että tämä vaatii myöskin ainakin joiltain osin huomiota tavalla, jonka eduskunta perusväylänpidon osalta on yksimielisesti ja myös Liikenne 12 -suunnitelmassa halunnut. Voitaneen sanoa, että Ukrainan sodan kaukaisimmat luodinreiät löytyvät Suomen tiestöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.39 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Todella nyt on tällä kaudella tehty historiallinen 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, jolta valitettavasti kyllä vähän kuin matto olisi jalkojen alta vedetty siltä osin, että tähän sitten osuivat nämä suuret leikkaukset ja siltä osin tämän 12-vuotisen ohjelman periaatteellisuus ikään kuin kyseenalaistuu. Mutta ymmärrän sen, ja olen itsekin vahvasti sen kannan puolestapuhuja, että perus-

väylänpidosta ei leikata. Mutta en myöskään pysty hyväksymään sitä, että johonkin kolkkaan Suomessa syntyy sitten investointivelkaa, joka on ollut merkittävä koko Itä-Suomen alueella ja teollisuudessa. Sen vuoksi toivon, että kehitysinvestointeja ja perusväylänpitoa ei tässä ikään kuin yhdistettäisi vaan nähtäisiin myös se tarve, joka vääjäämättömästi tämän myötä Itä-Suomeen syntyy. Kysymys on kansantaloudellisesti — kuten tuossa äsken keskusteltiin juuri raideliikenteestä, ja vielä tämänkin kohdalla tulisi näistä lakiehdotuksista keskustella — nimenomaan tämän metsäteollisuuden toimintaedellytysten turvaamisesta. Emme me niillä vaunuilla mitään tee, jos ne vaunut eivät mahdu sinne raiteille. Tämä huoli on meidän jollakin tavoin ratkaistava.

Ja todella nyt kun on tämä uusi tilanne, joka Venäjän hyökkäyssodan myötä on koko Eurooppaan kohdistunut, joudumme miettimään uudella tavalla sitä, miten me huoltovarmuuden kautta vaihtoehtoisia reittejä tai muita turvaamme. Varmasti tämä tulee myös hallituksen eteen jossakin vaiheessa. Jotta tämä olisi toimivaa, niin se voi vaatia lisätalousarvioita tai lisäbudjetteja myös tämän liikenteen osalta, jotta tuosta toimivuudesta tulevaisuudessa voidaan huolehtia, koska liikennehankkeet eivät kovin nopeasti valmistu. Me tiedämme, että suunnittelut täytyy saada vauhdikkaasti liikkeelle, jos me katsomme muutamiakaan vuosia eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 17. asiakohdassa]

19. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 225/2021 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 225/2021 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 10/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 12/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 3/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä

lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 10/2022 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 29/2022 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijän eläkelain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 30/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 6/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

23. Kansalaisaloite Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi

Kansalaisaloite KAA 5/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 6/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.5.2022 pidettävään täysistuntoon.

24. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 4.5.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen